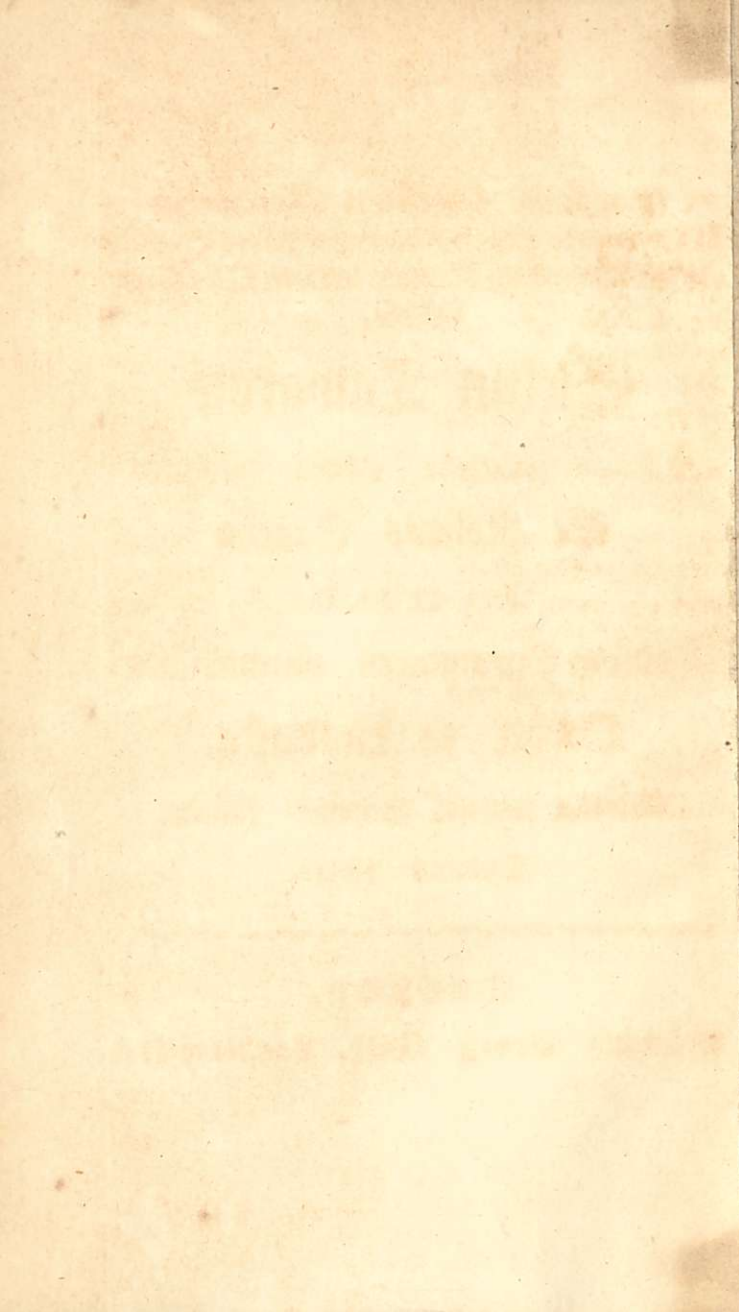

Gerboe
Helm
vata

Magisterin Christian Scriverin
Kuhtinallisen Ylimmäisen Hovi Papin Saksisa
ja Consistoriumin Neuvonandajan Qwedling-
burgisa,

Sielun Tawaran

Toisesta Osasta

Se Kolmas Saarna

Josa puhutaan:

Totisen Parannuksen olennollisista
Osista ja Laadusta.

Kuotsin Kielestä Suomeksi kääntty;

Wuonna 1800.

WASA,

Prändätty Georg Wilh. Lonicerillä.

Uddrag af Theologiska Facultetens i Åbo
Protocoll, hållet den 24 Januarii 1801.

S. D. Faculteten har ej deremot at erindra,
at denne Predikan genom Trycket utgifves:
dock böra förut alla deruti anförda Bibliska
Språk, både til mening, ord och orthographie,
rättas efter sidste Finska Bibel Uplagan af
år 1776. Ur och dag förut skrifne

In fidem
Henr. Reinh. Bdcl,
Notarius Facultatis.

Jesuxen Timeen Amen.

Syndisen Sielun kääntymisestä.

Se kolmas Saarna.

Josa puhutan Totisen Parannuksen
olennollisista osista ja kadusta.

Joel. 2: 12.

Niin sanoo nyt Herra: Kääntäkät
teitänne kaikesta sydämestänne minun
tyköni.

Esipuhet.

S. I.

Vanhan Testamentin Uimmoinen Pappi sai
ainoastans kerran joka vuosi mennä siihen
kaikkein Pyhimyään, ja sen sillä lailla, että hän
otti yhden suitsutus pannun täynnäns hiiliä Al-
tarilda, ja pivon tähden suitsutusta, pannen sen,
kuin hän astui sisälleen, tulellen, että siitä sakia
sawu ylösnousi, peittäändän armo-istuinta, joi-
ga ydällä Jumala oli luvannut asua, ettei hän
kuolisi, sano Texti 3 Mos. kirj. 16: 12, 13. se on:

ettei hän esitiedon halusta mahtais kirkkistella ympärillensä, näköväisen olemisen merkin perään, joka näkyy armo-istuimella; tehoittaa minua silmä wihiaan ja kadotta hengedänsä. Katsokaat ei Jumala tahdo kärsiä ympärillensä yhtään esitietoisia tutkioita, waan nöyriä rukoilta; Ei hän tahdo, että me Jumalan palvelusemamme, annamme ruumiin ja mielen filmät pyöriä, tutkimaan hänen salafuriansa, waan että me welwollisella armo-istuimella lyömme ne maahan, tunnustamme Hänen Majestetinsa, ja meidän halpautemme ettemme mitään ole, ja annamme ja uhraamme hänelä sydämemme uskosa, rakkaudesa ja alammaisuudesa. Meillä owat tähän ne Pyhät Engelit edelläkäynnä, jotka kahdella siivillä peittiwonsa, kahdella jalkansa, ja kahdella he lensit, huusit toinen toisellensa ja sanoit: Pyhä, Pyhä, Pyhä. Herra Zebaoth. Es. 6: 2, 3.

S. 2. Tämä oppi sopij erinomattain oppineille ja mielestä rikkahillen ihmisillen, jotka paljon olestelewat jumalissia tutkimisissa ja pyhän Raamatun salaisuusissa jotka owat Jumalan oikia Pyhä. Joka ilman nöyrää tunnustelemista ettei hän mitään ole rukouyeta, joka on se oikia kalhis suitsutus ja ilman pelkoa lähestyy Jumalata, ja tohti tutkia jota hän salanut on, hän saapi sowaištut filmät ja hengellisesti kuolluen sydämen palkarensa. Niinkuin nijslen käypi, jotka taitamattomalla katsannolla ja wälitappalettomasti katsowat auringota ettei he siinä suuresa ja kunniallisesa walkeudesa mitän muuta löydä, kuin pimenttä, ja ehkä se muutoin walaisee filmät, kuin he katsowat alansa ja welwollisellen suunnallensa, pimittä se heitä, koska he pyrkiwät endämmis näkemään kuin heidän tulee, niinkuin käypi esitietoisille tutkioille Jumalallissia asioisa. Tubimmilliset ajatukset owat sarvun kaltsiset,

taiset, joka, jota ylempiä se nousee, sitä enemmän katoo se, ja joutuu mitättömäksi.

S. 3. Tämän Esipuheen olen minä tahtonut tehdä, koska minä olen hyväri löhynnot sisällän astumiseri tähän saarnan alaa sitä kysymystä: Mikä syö siihen mahtaa olla, että muutamat ihmiset, joilla ovat yhdekkäiset armo-wälitappaleet, kuulewat samaa sanaa, samaa saarnaa, yhdenlaiset Sacramentit, ja luonnostansa ei muutoin taida, kuin wastustaa armoa, tulewat käätyri, mutta muutamat pysowät kääntymättöminä? Kuinga se tulee, että saman saarnan alla, yhden sydän pehmiee, uskotetan ja woitetan, mutta toisen pysöy kowana katumattomudefansa? sowaistuna ja Jumalatoimuna? Se suuri Kirkon Opettaja Augustinus käätyä itsensä tämän siwusa tawallisella sijwendellänsä, ja sanoo: ettei hän tiedä tähän nimenomattain wastata. Jos joku pakottaa minua siihen sanoo hän että minun pitää tutkiman tätä salaisuutta eli tätä sywyttä mingä tähden yri sanan kuulioista tulee tygöpuhutori, ja sen siwusa plipuhutori, waan ei toinen? Niin en tiedä tällä erällä enemmän wastata sen wälille waan tämän: O! sitä Jumalan rikkauden, ja wiissauden, ja tunnon sywyttä! Kuinga tutkimattomat owat hänen duomionsa, ja käsittämättömät hänen tiensä. Rom. 11: 23. Ja taas: Onko Jumalan tottona wääräyttä? pois se. Rom. 9: 14. Minä olen ihminen, näen kyllä sywyden, waan en taida sitä käsittää, minä kaubistun sen tähden, waan en pysty sitä tutkimaan, hänen duomions owat käsittämättömät, ja tiensä tutkimattomat; minä olen ihminen, siinä olet ihminen, ja se oli myös ihminen, joka sanoi: O ihminen kukas olet, joka tahdot riidellä Jumalan kans?

S. 4. Nyt ei taita tieltää, että syndisten ihmisten

misten kääntymisen siwus usein erinomaiset tilat tapahtuvat, ja että siinä usein edestulewat sellaiset salaisuudet, joita ei mikään inhimillinen ymmärrys käsittä, eli niiden sitä ilmisaada taida. Luondo lähtee kuohuwat aina, ja me ndemme heidän pienet wirtansa juorewan, taidamme myös tarwesta myöden hywäremme kääntää niitä, waan kuka tietä sywyden josta he käsin tulewat, ja kuka taita ylösetsiä niiden pimidiä ja salaiset juoret. Tämän siwuun taitaan myös Wapahajamme puhet Nicodemuxelle edestuada: Tuuli puhalta kusa hän tahtoo, ja siinä kuulet hänen humunsa, ja et tiedä kusta hän tulee taikka kuhunga hän menee: näin on jokainen kuin Hengestä syndynyt on. Joh. 3: 8. Ja kuka tahtoo epäluulla sitä yrittänsä wisasta pyhästä ja kunnioitettawaa Jumalata, jos hän toisinaan kulkee sellaisia teitä joita emme taida tutkia. Eli ongo hän welkapää, tekemään meille ihmisille joka kerta tiliä siitä kuin hän tekee? se on parempi mennäremme rukouren suitsutuxella pyhästä, ja uskoisa uhrata sille Majestetilliselle Jumalalle särjettyä ja nöyrää sydäntä, kuin rohjeta ylpiällä esitiedolla tiedustella wisaudensa sywyttä. Parempi on olla muresta pitäväinen omasta juurta jalkaisesta kääntymisestänsä, kuin korjailta Jumalan teitä ja duomioita muisa.

§. 5. Nyt waikk ei inhimillinen ymmärrys, niinkuin sanottu on, taida kaikkia tiloja käsittä; niin andaa kuitengin Pyhä Raamattu niin paljon kädellen, että se kohtuullisesti pitäis siihen tyytyvän. Hän opetta selwästi, että ne, jotka kääntyneri tulewat, heidän tulee ainoasti siitä kiittä, Jumalan woimallista ja armollista vaikutusta, ja ettet se ole sen joka tahtoo, eikä sen joka juoree, waan sen joka armahda, nimittäin Jumalan. Rom. 9: 16. Se on Jumalan sulsa armo ja lahja,

ja, että me uskon kautta autuaksi tulemme, ja ei yhdelläkään ole mitään kerskaamista. Ep. 2:8, 9. Toiselta puolen neuvos hän meitä, ettei kääntymättömät mahda surkeuteensa syttää ketään muuta, kuin itsiänsä ja uskottomuuttansa. Jumala ei ole ainoastans wanhurikas, niin ettei hän ketään syötä kadota, ja jätä turmelukseensa, mutta hän on myös leppias ja laupias, ja tarvitse myös kääntymättömien ja wastahakoisillen armonsa, ja sitä sellaisella veheliselä totuudella, ja myös sillä mitalla, että he sillä kyllä kääntymiseen ennättää taitaisit. Mutta kuin he armon ylönsäköivät ja hylkivät, niin ei heillen tapahdu yhtään wäärästä, jos Jumala pidättää sen runsaaman ja ylitsewuotawaisemman armon ja laskee heitä sydämmensä pahuteen, waeldamaan neuwonfa jälkeen. Ps. 81:12. Niin on nyt epäilemätä sydämmen wastahakoisuus ja pahuus sijinä, ettei muutamat tule kääntymäsi. Mutta en minä ainoastans puhu siitä luonnollisesta kansa syntyneestä wastahakoisuudesta, jota löytyy kaikissa ihmisissä, mutta erinomaisesti siitä itsewaltaisesta ja otetusta, jolla muutamat wastustawat Pyhän Hengen woimallista vaikutusta; ja waik emme aina taida äkätä sitä kääntymättömystä ihmisessä, ja arwata sydänden eroitusta, niin tiedämme me kuitengin että Jumala koettele sydämmet ja muuskut, että hän peripohiin perää sydämmen sisimmän pohjan, ja taitaa nähda enämmin kuin me; ettei hän myös ole wärä, eikä ketään duomitte, mutta katomattomuudensa, wastahakoisutensa ja uskottomuudensa tähden. Lyhykäisesti: Kääntymättömyksellä ei ole mitään muusta kerskaamista, kuin sen korkeimman armosta; kääntymättömyksellä ei ole mingän muun ylitsewalittamista, kuin wastahakoisuutensa. Ja ehken minä aina taida tietä mihi armon wälitappaleet niin hywin pysyiwät yhteen

maan ei toiseen; niin taidan minä toli hywin tietä sen Jumalan pyhästä Sanasta, että sen edellisen tulee kiittä Jumalan armoa kaikesta tyynni, waan sillä jälkimäisellä ei ole syntämistä ketään muuta, kuin itsiänsä, ja että se peripohjaisesti hywä Jumala, edelläkäinwäisestä ja ensimmäisestä tahdostansa, olis niin mielellänsä suonut täl- len jälkimäisellen autuuden, kuin edellisellengin, jos hän ainoistans olis tahtonut vastaanottaa ja ei sieroä sitä tarittua armoa.

§. 6. Tämä kelpaa nyt ensin siihen, että me aina pitäisimme hywät pyhät ja arwon ajatukset siitä pyhästä, wanhurstaasta ja hywästä Jumalasta, ja ettemme annaisi jongun luulon langeta mieleemme, juuri kuin joku wiekkaus ja wihollisuus ihmistä vastaan hänessä olis salattu, juuri kuin hän tahdois yhdelle hywin, toiselle pahoin, rakastais muutamia sydämmellisesti ja todella waan ei toisia, juuri kuin katomattomain turmelus, jostakusta salaisesta wihan vaikutuksesta hänessä tulis. Kuin satana sellaisia luvetta meillen, niin niistä mahtaa salainen wiha Jumalaan, nuriseminen, evätoivo, epäusko ja epäilykshoh- tua. Sillä kuinga minä ukoisin sitä, joka kantaa salaista wihaa enimpin ihmisiin, eikä tahdo auttaa suurinta osaa autuuteen? Tämä kelpaa la- wiamalta myös siihen, että jos me löydämme ittemme arwon tilasa, ja Herran ja Wapahujan Jesuren Christuren tundemisen kautta paenneeri mailman saastaisuudesta, 2 Pet. 2: 20. me tosin forkiasti kehuisimme Jumalamme laupiuutta, ja spitalisen miehen kansa puhdistettuansa, kunnioit- taisimme Jumalata forkialla äänellä, langeisim- me kaswoillem Herran jalkain juureen ja kiittäsim häntä. Luc. 17: 15, 16. Sillä tämä hywä työ on ylimys kaikuta, se on wertamaton joihin kuihin kruunuihin, waltikkaihin pärlöihin ja dia-
man-

manteihin, hopiaan ja kultaan, ja jos kaikki mitä mailmalla on, makais yhdesä koosa. Mutta jos joku vielä löydäs itsensä ulkona sellaisesta autuallisesta tilasta, hän mahta oikeudella kauhistua sydämensä pahuuden ja wastahakoisuuden tähden, että kuin hän armon wälkappaleilla käändymiseri, on juuri kuin joka taholta piirretty ja ylikoottu, hän kuitengin tähänasti on andanut ne tuleen mennä, ja päällensä turhaan olla. Sentähden hänen tähtyy oikein foundutta itsiäns, eikä pidemmältä wastustaa Jumalansa lemmeä, ettei, koska hän ei ole tahtonut siunausta ja armon, kirous armottomuus ja wiha mahdollis langeta hänen päällensä. Mutta koetus, jos joku on totisesti käändynyt eli ei, taitaan helposti tehdä sen jälkeen, kuin meillä on asioittawana tässä saarnassa, Parannuksen olennollisista osista ja laadusta. Herra siunatkoon hywää mielimistämme, Jesuren Christuren tähden, Amen!

Asianajo.

§. 7. Ettei yhtään syndein anderi saamissta ole toivomista ilman yrivakaiseta ja totista käändymista, se on kaiketi epäilemätöintä, koska pyhä Raamattu sen monesa paikassa selwästi opettaa. On siis tarpeellista, että Christiillinen sielu, joka tahtoo olla wakuutettu syndein andeksi saamisesta, hywin nimmärtää, muodon totiseen käändymiseen, ja on siinä hywin harjoitettu. Me tahdomme Jumalan Sanan ja armonsa jälkeen e teenasettaa tämän asian selwästi ja yrinkertaisesti, niin paljon kuin mahdollinen on. Summa on: Että se totinen käändyminen on sen sydämen muutos, waiikutettu Jumalan armon, Sanan ja Hengen kautta, ja seisoo, karwastelewasä katumyresä ja murheesa, niiden laista tunnusteltuin syndein tähden, ja ilahuttawasa uskallusesä, Jesuren Christuren mailman Wapahtas-

jan ansioon, josta seuraa kiiwas ahkeroininen,
 uuteen pyhään ja Jumaliseen elämäkertaan. Että
 kääntymisessä muutos tapahtu ihmisesä, se on sel-
 wä. Synti on luopuminen Jumalasta; Pa-
 rannus on takaperin pyöritäminen eli kääntymi-
 nen, niinkuin se Hebrealainen sana tietä andaa;
 niinkuin matkamies, joka tietämättömyydestä on
 erynyt, ja joutunut pois oikialta tieltä, niin pian
 kuin hän sen huomaitte, joudutta itsensä takaperin,
 ja taas ylös etsij maantien, kääntymisessä ylös-
 walaistaan se sowaistu ymmärrys, että ihminen,
 joka ennen oli satanalta ja mailmalta juuri kuin
 luumottu ja pois taidoltansa saatettu, maltaa mie-
 lensä, eli tulee entisellensä niinkuin tämä sanan
 parsi on tuhlaaja pojasta, Luc. 15: 17. ja se sana,
 jolla Grekan kieli nimittää kääntymisen sen tietä
 antaa. Niin tulee myös tahto muuteturi, että,
 waikka ihminen ennen löysi ilonsa synnissä, tulee
 hän nyt fillen sydämmestän wiholliseri, perään
 ajattele sitä kynnneleillä, murhetti sentähden, tu-
 skittelee ja ahdistuu sen ylitse, Ps. 38: 19. jonga
 päälle se toinen Grekalainen sana tarkoittaa. En-
 nen oli se ristinnaulittu Jeesus, sen syntisen ihmi-
 sen mielestä, taikka pilkan teko eli halpa kappale,
 mutta kääntymisessä joutuu hän hänen kallijmaksi
 kaluyensa; sydämmensä tawaraxi, lohduituxeri ja
 osari, jonga suhteen hän arwaa kaikki kuin mail-
 masta on rawari ja ei miyikään. Ennen oli py-
 hä elämä hänellen hulluus, raskas mielisyys ja
 ulkokullaisuus; waan nyt on se hänen jokapäi-
 wäinen harjotuyensa, joka hänellä on sangen wi-
 riästi ja kiiwaasti tehtäwänä. Ennen oli hän su-
 rutoin eikä tuntenut Jumalan wihaa ja synnin
 taakka; waan nyt hän pelkää Jumalata, että
 hän wäriisee, ja hän käypi alinomia juuri kuin
 kymäräs ja kumarruris ja murheisansa.

S. 8. Tämä taitaan kaunisti eteen kuitwailla
 istute.

istutetulla puulla, joka on otettu mettästä, sipet-
ty puutarhaan, leikattu, halaiistu ja kalliilla iututus-
oralla edeskatsottu: Emäpuu on kyllä se sama,
kuin se ennengin oli, kuitengin on muutos suuri
ulkonaisesti ja sisällisesti. Samoin siirretään se
katuvainen syntinen Jumalan armolliselta käd-
delta satanan waltakunnasta Jesuxen Christuxen
armo waltakuntaan, synnistä wanhurstauteen,
kuolemasta elämään. Hän kuuletetaan syntein
tunteimien kautta Lailla, mutta yhdistetään uskol-
la Christuxen kansa ja tehdään elämäxi, että hän
taitaa sanoa: En sillen minä elän, waan Chri-
stus elää minusa. Gal. 2: 20. Se pyhä Ambro-
sius, selittää sen merkillisellä Historialla, yhdestä
nuorukaisesta, joka sitte kuin hän oli pitkän ajan
elänyt irtaisuudessa jongun waimosen ihmisen
kansa, tuli wihdoin Jumalan armon kautta toi-
sellen mielellen, ja päätti parantajayensa. Ettei
nyt tilan pitänyt häntä jällessä wietelemän, me-
ni hän wieraallen maallen, ja oli hywän aikaa
pois, että hänen piti peräti unohtaman sen saa-
staisen rakkauden, ja harjoitais ittiänsä paran-
nuksesta ja Jumalisuudesta mutta koska hän oli
jääkäns kotia tullut, kohteli hänen wanha jalka
waimonsa, ja koska hän teeskeli wieraari ittensä,
juuri kuin ei hän olisi häntä eriaä tuntenut, sa-
noi waimo: Minä se olen. Mutta hän vastais:
En minä se enää ole, tietä antain, että hänessä
oli, Jumalan armosta, suuri muutos tapahtunut.

S. 9. Täitä niinkuin myös Lertistämme, on
kyllyxi selwä, ettei muutoren ainoastans pidä ta-
pachtuman sanoisa, käytdryisä, ja ulkonaisella muo-
dolla, mutta sydämmesä. Käändäkät teitenne
minun tygöni sanoo Herra, kaikesta sydämmestä.
Ei Herra meidän Jumalamme huoli suusta ja
ulkonädöstä, mutta sydämmestä. Ne uhrat jotka
Jumalalle kelpawat, ovat murhellinen hengi:
ahdistet.

ahdistettua ja särjettyä sydäntä et sinä Jumala
hohla. Ps. 51: 19. Sydän on lähde joka soinnil-
lä saastutettu on, niin tähtöy myös puhdisturen
ulottua sinne: sydän on nuriaksi tullut, niin sitä
tähtöy palautettaa, se on pimitetty, niin sitä
tähtöy myös ylöswalaitaa, se on kowettunut;
niin sitä tähtöy pehmitettä. Satanan kadotta-
wainen päällen puhalluus on tungenut läpitse at-
wan sielun sisimpään; niin tähtöy myös sen Tai-
wallisen woiman ja Jesuren Christuren Hengen
ennättää sinne. Sitä kailuwat nämät perään
ajateltawat Raamatun sanat: Niin pese nyt Je-
rusalem sinun sydämes pahudesta, ettäs auteturi
tulisit. Jer. 4: 14. Leikattat teidän sydämenne,
ja älkät teidän waatretanne. Joel. 2: 13. Että
tämä kansa lähestöy minua suullansa, ja kunnioit-
see minua huulillansa; mutta heidän sydämensä
on kaukana minusta. Niin minä myös teen
tälle kansalle ihmeellisesti. Es. 29: 13, 14.

S. 10. Edespäin ei pidä milländä muotoo myös
se ohitsee mentämän, että Herra waatii kääntö-
misessä koko sydäntä. Kääntäkät teitänne, sanoo
Hän, minun tygöni, kaikesta sydämestänne.
Kuinga tämä on ymmärrettävä, sen osottaa Py-
hä Hengt itse, kuin hän toisen Prophetan kaut-
ta sanoo: Ei se petollinen Juda käännä itsiänsä
minun tygöni kaikesta sydämestänsä; mutta se pe-
tollisesti; Jer. 3: 10. Hebrean jälkeeen, mutta
wiekkauudessa; josta on selwää, ettei se Pyhä Ju-
mala tosin waadi meiltä sellaista kääntymistä,
joka kaikisa asian haaroisa ja kaikisa kappaleisa o-
lis pänänsä tähdellistä ja nuhtitointa, mutta sel-
laista, josa ei wilpiä ole, Ps. 32: 2. niinkuin Da-
wid sen selittä. Katuwaisen syntisen pitää ajattele-
man tästä sydämellisesti ja oiritotisesti, murhellisel-
la ja nöyrällä sydämmellä tunnusteleman, katu-
man ja wihaaman syntiänsä, kiiwalla halulla etsi-
män

män Jesuxen Christuxen armoa, ja peräti uhraa-
 man ja antaman itsensä Lunastajallensa; syntein
 tutkistelu, ei pidä seisoman huikentelemaisissa
 ajaturissa, eikä myöskään pidä ohden silmän kääntö-
 män ristinnaulittua Jeesusta päin, ja toisen man-
 monnaan ja maailmaan; meidän pitää ottaman es-
 ronma rakkahista ja tavallisista synneistämme,
 ei niinkuin hyvistä vstävistämme, silloin kuin me
 tahdomme huvitus matkustuxen tehdä, siinä toi-
 wosa ja sillä halulla, että jällen pian saadagem-
 me nähda heitä, mutta niinkuin pahimmista wi-
 hollisista, jotka toivotetaan upotetuiksi mereen,
 siihen josa sywin on, muutamat ihmiset pidättä-
 wät synneistä, niinkuin sairaut melonaisista ja muu-
 sta ruuasta ja juomasta, jonga Parantajat hengen-
 sä haastolla heiltä owat kieltäneet, kuitengin he sitä
 aina himottewat; ei sellainen kääntömys ole kai-
 kesta sydämmestä, sillä se riippu synnistä, ja tähtyy
 ainoastans oriallisesta pelwosta pidättää itsensä
 siitä; mutta se yrtotinen on kasteen liston uudi-
 stus, josta me olemme luopunut pois, perkkälestä
 ja kaikesta hänen teostansa ja kaikesta hänen me-
 nostansa. Jos katuwainen sielu tuskasansa, ja
 omantunnon häädä ainoastans taitaa löntää
 armon Jumalan tykönä Christuxesa Jeesuxesa,
 anta hän itensä mielellänsä ja päänsä hänellen
 uhriksi, eikä halaja muuta kuin palwellaensa
 häntä pyhydellä ja wanhurstaudella, hänen ede-
 sänsä kaikkina elinaikanansa. Luc. 1: 75.

§. 11. Nyt tämä sydämmen muutos, josta me
 tähän asti yhteisesti puhuneet olemme, käsittää si-
 sällän pyörtämisen synnistä, eli sydämmellisen
 katumisen ja murhen sen plitse, ja sitten jällen
 palajamisen Jumalan, sen korkeimman hyvän ty-
 gö, eli sen totisen uskon Christuxen Jeesuxen päd-
 len, jota paitsi, ei kukaan taida joutua Jumalan
 tygö. Katumus ja mures tulee Jumalan Laista,
 jota

joka on hänen jylsä äänensä, jolla hän rikki
 sydän ja puhdistaa ne kovat sydämmet, niin myös
 peljättä ja vääntä ne suruttomat. Se on
 yksi speili, joka ei ainoastansa osota ihmisen ulko-
 naista tilaa, mutta ilmoittaa myös sydämen si-
 simmän perusturen ja sielun laadun. Si ilmoit-
 ta perisynnin kaikkein kauhiain hedelmäänsä kans;
 se ilmoittaa Jumalan vihan synnin yli, ja uskot-
 taa ihmisen, että hän on sen saman ansainnut a-
 jallisesti ja iankaikkisesti. Hän piirittää hänen
 joka kulmolta tuskalla ja hämmästyksellä, ettei hän
 tiedä kuluha hänen pitää tiensä ottaman, että
 hän epäilee ittestänsä, ja kaikissa hänen voimi-
 stansa, ja ei muuta näe, kuin helvetin awojo-
 men kivan, jonga hän synnillänsä hywin ansain-
 nut on.

S. 12. Lyhykäisesti: Lain kautta synnin tun-
 do tulee, Rom. 3: 20. joka on se ensimmäinen
 askele autuuteen, sen järjestyksen jälkeen, kuin Ju-
 mala Pyhästä Sanasansa on eteen kirjoittanut.
 Edmän siwusa pitää hywin waarin otettaman,
 suuren Opettajamme sanoista, kuin hän sanoo:
 Sillä sanalla tuta, niinkuin se Hebrealaisilta käy-
 tetään, on paljon suurempi paino, kuin muissa
 kielissä, sillä se merkitte: tuta eli tunnustella jota-
 kin luontonsa jälkeen, niinkuin se joka maistaa
 koiruohoa eli sappea, ei hän ainoastansa tiedä mui-
 den ihmisten juttelemisesta, että ne ovat karwaat,
 mutta hän on myös maistanut ja tietää koettele-
 muresta kuinga karwat ne ovat. Kuin nyt Da-
 widi sanoo: Minä tunnen pahattekoni, on mie-
 lensä: minä tunnen sielunani synnin voiman ja
 myrkyä, sonni on minusa tullut vääli: kuteturi
 Laikis ääneltä, se tekee minun surulliseri ja vääli-
 wäri, hänen katkerutensa on aina minun sydäm-
 mesäni, minä olen sen pahempi, surimmalla wa-
 hingolla kokonut, että hänen kirotun makuutensa
 alla,

alla, sula myrky ja koiruoho sasaantu. Niin ei
 siis synnin tunto ole joku pätkä oppi, josta
 myös luonto antaa taitaa, mutta hänen ja Ju-
 malan wihan ilmoitus sydämmessä; matkaan sa-
 tettu Jumalan Lailta, josta kautta ihminen tun-
 tee synnin, niinkuin synnin: Se joka ennen oli
 hänellä huwitus, tulee hänellen kuormari; joka
 oli hänellen ilori, joutuu hänellen kauhistureri:
 joka ennen oli olewana hõyhen, muuttu nyt hä-
 nellen plynnywuorexi. Synnin tunnon kautta
 näkee hän, ettei se ole niin wähdäinen kuin hän en-
 nen on luullut, mutta wihollisuus Jumalata wa-
 stan ja yri kauhistus; hän huomaitse, että hän
 on kauhistawaisempi Jumalallen ja pyhille En-
 geleillensä, kuin myrkyllisin mato, että hän on
 ansainnut ajallisen ja ijankaikkisen wihansa, että
 hän käwele satanan siteisä, ja syystä pidetään e-
 läwänä helwetin keldäenä.

§. 13. Sellaisesta nyt läpi tungewasta tunte-
 misesta, tähtyy, niinkuin hywin ajateltawa on,
 suuri sydämmen tuska ja sielun ahdistus wetään
 tyä. Sillä niinkuin myrky, josta ihminen tie-
 tämätä on sisällensä saanut, matkaansaattaa, kuin
 se ennäätää woimaansa ja waikutureensa, suu-
 ren muutoren hänen ruumiisansa, sydämmensä ah-
 distuu, rupee lyömän ja kolkuttaman, juuri kuin
 se tahtoisi pyrkiä ruumista ulos, josta päällen
 seuraa oxennus, kylmä hiki, ittestänsä itkewäiset
 silmät, waljut huulet woimattomuus ja särkemi-
 nen kaikisa jäsenisä, ja monia sellaisia, kuolemaan
 asti; niin tapahtuu myös synnissä, kuin se liikut-
 taa itsiäns sydämmessä, kaikki, jota luonnollinen
 myrky ulkonaisesa ihmisesä kehoittaa taitaa, ei
 ole mitään sitä vastaan. Ei se ainoastans mat-
 kaan saata sydämmen tykyttämistä, mutta sielun
 tustan, joka kaiken muun ylikäs; hänen myötän-
 sä on helwetin woima, joka niinkuin kuluttawa
 tuli,

tuli, tungee itsens, ndinten ja luiden, sielun ja hengen lävitse se otta kiinni, sen sisällisen ja ulkonaisen ihmisen, niin että sydän tulee rikki surmoturi, rikki ihödyri, muserreturi ja juuri kuin uloswääturi, niinkuin märkä waatet, ettei siihen jäd yhtään märkyyttä, jonga nämät waarinotettawat Kaamatun sanat eteenasettawat: Minun muoto ni on muuttunut murhesta, ja on wanhennut: sillä minä ahvistetaan kaikilda puolilda. Ps. 6: 8. Minun sydämeni murheet owat moninaiset: wie siis minua ulos minun tuskisani. Katsos minun waiwasudeni ja raadollisuudeni puoleen; ja ana kaikki minun syndini anderi. Ps. 25: 17, 18. Koska minä tahdoin sitä waiketa, muserruit minun luuni, minun jokapäiwäisestä itkustani. Sillä sinun kätes oli yöllä ja päiwällä raskas minun päälleni, niin että minun nesteni kiuwui, niinkuin se kesällä kiuwun. Ps. 32: 3, 4. Sinun nuoles, Wanhurstas Jumala, owat minuun kiinetyt: ja sinun kätes painaa minua. Ei ole terweys minun ruumisani, sinun uhlaurestas: ja ei ole rauhaa minun luuisani, minun syndeini tähden. Sillä minun syndini kähvät päni ylitse, (niinkuin sywät aallot, jotka tahtowat jongun upottaa,) niinkuin raskas kuorma owat he minullen ylönn raskari tullet. Minä kahn kymärdä ja kumarruytsa: yli päiwä minä kahn murheisani. Minä olen ylönn palio runneldu ja lödy rikki: minä myrisen minun sydämeni kiwusta. Ps. 38: 3. 10. Minun sydämeni on lödy ja kiuwettunut niinkuin heinä; niin että minä myös unohdan minun leipäni syöda. Ps. 102: 5.

5. 14. Omantunnon häätä ja sielun ahdistus, ei ole tosin yhdenlainen, kaikilla katuwaissilla syntisillä, ja ei kaikillen anneta yhdenlainen mitta sellaisesta katkerasta sappi juomasta; Jumalan käsi, josta ne edestuođut Kaamatun Sanat puhuvat,

huwat, kullsettaa pikaria, ja juotta kutakin niin kuin hän tahtoo: ittefungin täytyy kuitengin, jonga totisesti ja juurittain pitää kääntyä tulemaan, jotakin siitä maistamaan. Sen syntisen sydämen pitää tulemaan särjetyksi ja rikki rewityksi, ennen kuin se taitaa vastaanotta Ewangeliumin lohdu- tusta, sen täytyy ensin tietänsä, mitä synti ja Jumalan wiha on, ennen kuin se tulee wokuute- turei Jumalan armosta Christusesa; sen täytyy ensin kokea kuinga wiheliäinen ja surkia se on, ylönantaa Herran Jumalansa, ja ei peljätä hän- tä, ennen kuin se löytää lewon Jesuren ristin alla. Ei Jumala wuodata armonsa balsami öljyä, waan särjettyihin sydämiin. Muilla mär- kyyrillä pitää oleman ehjät, mutta Jesuren Be- rellä rikki museretut ja särjetyt astiat, joissa seut posymän pitää. Sentähden ei taida yhtään käänt- tynyttä syntistä löytyä, joka ei tiedä puhua oman- tunnon kiwusta ja sydämen tuskasta, jonga hän synteinsä tunnosta tuntenut on. Myös Jumala- ta pelkäävät sydämet, tuntevat joka päiväi- sestä parannusesansa, niiden vielä jäänyitten heik- koutten, ja sisälle luikahtawaisen puutosten ylit- se, sydämmellisen katumuren ja filmäävät sitä werta woutawata Jesusta, werta wuotawilla sydämmillä ja itkewillä silmillä. Heidän täytyy usein maistaa synnin katteruutta, että Jumalan armo Christuses mahtais olla heillen sitä enäm- min otollinen ja makiampi, kuinga paljo enäm- min niiden, jotka raskaan syntiin langeemisen jälkeen, ja kauwan wietetyn Christittömän elämä- kerran jälkeen, Jumalan armosta joutuwat pa- rannukseen.

S. 15. Tämän päällen seuraan nyt lawiammas- ta katuwaisesta syntisestä pnhä lainous ja häpee- minen, niin että hän häpee Jumalan ja pnhäin Engelittensä edessä, eikä ilkee nostaa silmiänsä

taiwaseen päin. Luc. 18: 13. Hän on niin kuin ihminen joka on langennut lokaan, ja ei ainoastans häpee tulla muiden ihmisten silmiin, mutta ilmoittelee myös itsiänsä. Sentähden roukee hän arwellayemme, tämän laisihin ajaturiin: Hyi minua! Kijttämätöintä Jumalatointa ihmistä! En minä ole mahdollinen että auringo paistais pädälenni, ja maa kantais minua, koska minä niin kauwan olen kähnyt omaa suuntaani, ja niin häpiälilfesti unohtanut Jumalani Luojani ja Lunastajani! Olengo minä Kastettu Christitty, ja ostettu Jesuren Christuren Jumalan Pojan, Werrattomalla Weren hinnalla; joka olen niin häpiälilfesti tuhmannut kasteeni pukuumen, saastaiissa pitännyt ja tallanut autuuri tekidni weren! Mirei maa ole minua jo aikaa niellyt? Eikö se ole ihme, että se pitkämielinen Jumala, on niin kauwan taitanut siitä minua kijttämätöintä Jumalatointa ihmistä? En minä ole mahdollinen nimitettä Christittyri ja elämään Jumalan lasten yhteydessä. Jos he tuntisit minun oikein, niin heillä olis syysylkeä päälleni, ja syöstä minua ulos Jumalan seurakunnasta, j. n. e. Näitä Raamattu ei ole jättännyt merkittämätä. Jumala sanoo Prophetan Hesekielin tykönä: Mutta minä tahdon tehdä minun liittoni sinun kansas; , , Ettäs sind ajattelit ja häpeisit, ja et rohkeisi häpiän tähden suutas awata. Hes. 16: 62, 63. Ja taas: ne idännet minun kansastani, pitää muistaman minua pakanain seasa, kusa heidän fangina oleman pitää, että minä olen särjetty heidän haurellisen sydämensä tähden, , , ja heidän ksiluwain silmäinsä tähden , , ja nijtten pitää suuttuman itseensä, (Hebr. heidän pitää kuoittaman itsiänsä) sen pahuden tähden kuin he kaikkein kaubistustensa kautta tehneet ovat. Hes. 6: 9. Tähän tulee Efran rukous: Minun Jumalani, minä häpen, ja en tehta mi-

nun filmäni nostaa sinun tygöös, minun Jumalani; sillä meidän syndimme ovat enändynnet meidän pädämme ylitseen, ja meidän pahat tekomme ovat kaskanet hamaan taiwaseen asti. Esr. 9:6. Ja Danieli: Herra sinä olet Wanhurkas, mutta meidän tähtyy häweta. Dan. 9:7. Mutuuri tekidämme on myös tämän ofottanut, edestuedesansa tuhloja pojan näin puhuuri: Jä, minä olen syndid tehnyt Taiwasta wastan, ja sinu edesäs: ja en ole sillen mahdollinen sinun pojareskutsutta. Luc. 15: 18, 19.

§. 16. Niinkuin nyt katuwaisella sydämmielän on suuttumus ittehensä, niin hänellä on sitä vastaan hywästyö karwastelemiseensä, Jumalan Duomiohon, ja niihin rangasturiin, joilla hän pahain tekoinsa tähden etsiskellään. Silloin se kuuluu: Minä tahdon lända Herran wihan; sillä minä olen händä wastan syndid tehnyt. Mich. 7:9. Me olemma syndid tehnet, ja kowakorwaiset ollet; sentähden et sinä säästännytkän. Walitus wirr. 3: 42. Se surullinen sielu sanoo usein itteensä: Oikein ntin! Oikein minun Jumalani! Anna waan ja jumalattoman sydämmeni hywin waiwa-antua, anna sen hawaita mitä synti on, jota se tähänasti on niin paljon rakastanut. Lyö, rew, lyllää se rikki; kyllä hän on sen pahuudellansa hywin ansainnut. Ach että filmäni olisit kynnemelten lähteet että minä yötä ja päiwää mahtaisin itkiä syntidni, j. n. e. että sellainen sielu näkee synteinsä kauhiskarwaisuuden, ja synttä itsensä iankaiikkisen kadotukseen wikapari, niin hän wdbästny kaikia karsimisidänsä: Ei niinkuin hän karsimisellidänsä tahtoisi kylläri tehdä syntinsä tähden, waan sydämmellisestä wihasta ja suuttumisesta siihen, ja että hän on sonnin tähden suuttunut itteensä; josta kolmannesa Mozeren Raamatusa löytywät merkilliset sanat, Herra Lutherusen

perään ajateltavalla selijtyrellä: Että edes silloin heidän ympärileikamatoin sydämmensä, nöyrytäis itsensä; sanoo Herra: ja heidän pahan tekonsa rangaistus heille kelpa, niin minä muistan liittoni. 3 Mos. kirj. 26: 41, 42. Herr Lutherus on pannut syrjään: juuri kuin heillä oli ilo synnistänsä, ja kuoitus oikeuksiini, niin pitää heidän taas suostuman ja hyvästymän rangaistukseen, ja sanoman: Ach kuinga oikein meillen on tapahtunut! siinä meille on kiittää kirottua syniämme! tämä on nyt meillä waiwastamme! Oikein niin, vakas Jumala! oikein! ja nämät owat yrittöisen katumuren ja parannuren ajatukset ja sanat, joka opetta sydämmen pohjasta wihaaman ja häwäsemään itsiänsä; hui minua! mitä minä tehnyt olen: &c. Ja tästä taitaan nähdä, kuinga se pitää ymmärtettämän, kuin Christillinen Seurakunta kauni-hisa katumus wirresänsä weisaa:

Jos niin lienee,
Ett synti wienee,
Minun rangaistukses ala,
Nijn kurlita tääl'
Ja säästä siell',
Mut' ett' synnist pois palaan:

Toilla sanoilla, Hän tietä antaa hyvästymisensä Jumalan isälliseen kurtukseen, jolla hän häntä etsiälee, ja että hän on waluis hyväntahtoisimmasti siitämään sitä, sen mieluummin, koska hän tietää itsens muutoin ijankaikkisen rangaistuksen ansiolliseksi.

§. 17. Mutta ei sanoilla taita hywin ja kyllä-kutvalla, sen oikian synnin katumuren laatua, ja katumaisen särjettyä sydäntä; koettelemus o-
pettaa parahiten, mitä Raamatun sanat sisällönsä pitävät, ja mitä siihen murheeseen tulee joka Jumalan mielen jälkeen on. 2 Cor. 7: 10. Hän on, jos minä niin saan puhua, yri sekoitus surusta,
murheesi

murheesta, pelkosta, tuskasta, hämmästysestä, wi-
hasta kiihauudesta, häpeemisestä nöyryydestä, epä-
toivosta ja toivosta, jotka haikiat sydämmen lii-
kuturet, kuin niistä tähtyy muillen neuvoa, eroi-
tetaan kyllä sanoilla, mutta itse tehollisuudesa,
juorewat sijinä toisiensa läpitse ihmeellisellä lailla;
he osottawat myös itsens ulkonaisesti ja raukee-
wat itkuun ja walitukseen, huokauriin, kynnnelei-
hin, surkeihin sanoihin ja käydyihin, muutamisa-
nijn, toisissa toisella tavalla; enimmillä osilla, ei
ole yhtään, lepoa, ja kastelewat myös wuoteensa
kynnneleillänsä, he erkanevat kaikesta maallisesta
kansakäymisestä, lukitsewat itsens johonguhun ka-
mariin, makaawat polwillansa, heittäwät kaswoil-
lensa, ja makaawat tomusa ja tuhasa, unohtawat
usein leipäänsä syödä, he wetäwät alinomia mur-
hellisia ajaturia. He kierittäwät ja kumartawat
itsiäns sen Majestetillisen ja wanhurksaan Zuma-
lan jalwoissa niinkuin mato, he kiroowat kaikkia
syntistä himoa, ja tunnustawat, ettei he yhtään
muuta ole ansainneet, kuin wihansa ja armotto-
muuttansa, ja ettei hän olisi wäärin tehnyt, jos
hän aikaa, olisi heittänyt heitä helwetin tuleen 2c.
ja tämä mures pitkittä kauwemmin muutamisa,
kuin toisissa, kaikki sen uskollisen Zumalan hywäri-
löytämistä myöden, joka ei salli ketään kiusattaa,
ylitsewoimaansa; 2 Cor. 10: 13. ei kuitengaan ne
warsin oikein, katuwaiset taida unohtaa synte-
jänsä elikkä omantuntonsa ahdistusta kaikena elin-
kautenansa. Sillä waikka he, paettuansa ristini-
naulittuhun Zesukseen ja pyhisiin haawoihinsa,
löytäwät lewon ja lohdutuxen sieluillensa; niin
tapahtu kuitengin Zumalan isällisestä ja hywästä
mielimisestä, että satana silloin tällöin soimaa hei-
tä omasa tunnosansa entisistä synneistänsä, ja kar-
juu heidän sydämmeensä jalopeuran tawoin, joka
kaikki toki tähtyy heillen hywäri koitua, pitä-
mään

mdän heitd ndyryydesd ja waatiman heitd, ettd he aina pitdwat heitdnd ldbilla Jesusta, wahwi-
stawat ittens hdnen haawoistansa, eldwat usko-
stansa, ja sitd sisimmddsti rakastawat hdntd, mutta
tddt astata ajetaan lawiammalta toisella paikalla.
Mind tahdon tdmn siwusa toiwottaa sydmmen
pohjasta, ettd kaikki ne jotka ldytdwtd itsens syh-
liferi, syntiseen elmdddu ja Jumalattomaan wael-
lukseen, jolla he owat poikenneet kasteensa listosta,
kuin he kuka ties, lukewat tdttd, elikk tdmn lai-
sta kuulewat, mahtaisit kohta, tehollisella katu-
murella tuta parahan selityksen tdttd sydmmen-
sdsd! Ach minun Jumalani! sdrje ja murena
kaikki kowat sydmmet sanas wasaralla, anna hei-
dnd kokea, mikd kauhistus, myrky ja sappi synti
on, ettd he mahtaisit tulla waadituri pakenemaan
helmas ja poikas ristiin, etsimddu makiata ja an-
tuaaritekdwitd armoas!

§. 18. Mutta nyt me tulemme totisen parau-
nuren toiseen osaan, joka on usko Christukseen Je-
sukseen, jonga Jumala on meillen pannut armo-
istuimeri weresdsd. Ettd hdn siitd on, ei Christili-
listd sydntd taita helposti epdllnttd, joka on
warttunut tottelemaan Jumalan Sanaa, eikd o-
le voitettu petolliselta luulolta. Silld kosta pa-
rannurelle omistetaan, ettd se on se autuallinen wa-
likappale, jolla me saamme Jumalan armon, syn-
tein anteexi samisen, wanhurskauuden, sielun le-
won ja autuuden, mutta sellaisia kappaleita ei
taita saada, nyindns katumurella, kosta myds
Judas, ja muut epdllenwdsiset syntiset, owat osot-
taneet suuren murehen synteinsa yli, eikd kuiten-
gaan ldyneet yhtddn lohduitusta sielullensa; niin
pitdd uskon tarpeellisimasti siihen tuleman, jonga
Laulerus on oikeudella kutsunut makiari sokurixi,
mutta Herr Lutherus, Raamatun idlkeen, Toti-
sen parannuren sieluri. Ja mikd muutoin on, so-
ka

Ja taitaa helpottaa ja parantaa, omantunnon haavat ja sielun kiivot, kuin Jumalan armo ja Jesuren rakkauts, jolla hän meitä on rakastanut hamaan ristiin kuolemaan? Waan mikä muu wälikappale olis käsittävään ja omistaman sitä murhellisellen sydämmellensä, waan usko. Sentähden löydämme me myösk usein Pyhästä Raamatusa uskon siwuun pannuri parannusen eli kääntymisen, joka silloin otetaan katumuren niin kuin parannusen ensimmäisen osan asemesta. Herran Jesuren sarnain alkui oli: Tehkät parannus, ja uskokat Ewangeliumi. Marc. 1: 15. Ja Apostolinsa sanoo: Minä olen todistanut sekä Judalaisille että Grekalaisille sitä kääntymystä, kuin Jumalan tykö on, ja sitä uskoa, joka meidän Herran Jesuren Christuren päälle on. Apost. T. 20: 21.

§. 19. Tämän kansa on nyt laita näin waikaei sielun katumus ja suru synnin ylitse, ole syysusoon, eikä ansaitse syntein anteeksi saamista ja sielun lohduitusta, waatii Jumala sitä kuitengin, niinkuin yhtä kappaletta järjestyksensä, jolla sydän valmistetaan uskoon, ja ajetaan peräävään Jumalan apua ja lohduitusta. Sillä kuin se murhellinen sielu ahdistuksenansa, nöyryyttää itsensä Jumalan pyhästä kätwoisa, ja kimmurtelee niinkuin mato, eikä muuta näe silmänsä edessä, kuin helwetin awojomen kidan, ja painii epäilyrellä, niin armahtaa se rakkauudesta rikas Jumala häntä, awaa sen mustan syngiän pilwen jolla hän en piiritetty, ja antaa armollisen katannon langeta hänen sydämmeensä. Sietu on sellaisesa ahdistuksenansa kuin Moses ja Israelin kansa punaisen meren tykönä, josa Pharao sotajoukkonensa oli takana, meri ja sen kuohuwaiset sywät aallot edesänsä, ja molemmilla puolilla korikat wuoret. Hänen takanansa on satana ja helwetin joukko, edesänsä, syntiensä suuri sywyyss,

samoin kuin Jumalan armottomuus ja viha, mutta molemmilla puolillaansa, hämmästyös, ahdistus ja hätä. Tässä kääntä nyt Jumala itsensä armosa hänen puoleensa, huokaurensa joutu hui-dori hänen kormisansa, ettei hän taida pidättää itsiäns ystävällisesti puhuttelemasta häntä, ja sanoa: Älä pelkää! niin totta kuin minä elän, ei minulla ole yhtään iloa syntisen kuolemaan, waan että hän käännäis itsensä ja eläis. Hes. 33: 11. Hän saa nähdä Jumalansa ja armonsa niinkuin talapain, 2 Mos. kirj. 33: 23. ja hutaa hänen iä-leensä: Herra, Herra, Jumala, laupias ja armollinen, ja pitkämielinen, ja suuresta armosta ja totuudesta. Joka pitää laupiuden tuhanteen polween, ja andeeri annat wäärudet olitsekäymiset ja synnit. 2 Mos. kirj. 34: 6, 7. Hän kuulee Lunastajansa huutawan niinkuin kaukaa: Tulkaat minun tyköni kaikki, jotka työtä teette ja olette raskautetut, ja minä tahdon teitä wirwotta. Minun tyköni, pitää teidän löytämän lewon sieluilenne! Matth. 11: 28, 29. Ja hän vastaa huogaten: Se on minun ystäväni, Lunastajani ääni! Ach Herra Jesus, minä tulen työtä tehdä, murehtien ja monilla synneillä raskautettuna; ach wirwotta minua! ach anna minun löytää lepo tyköns!

Jesu armias,
Täs' waiwas waihias,
Mun sielun tygös tulee,
Kuins' kutsut, huuton kuule!
Ann' armos pisar wuotaa!

Mull' turwaa tuskas tuotaa! N. 295: 2.

§. 20. Jonga siwusa on warijottamista, että me tässä puhumme sellaisesta sielusta, joka lapsu-desansa on pyhän kasteen kautta Jumalan armolijon joutunut, jollen pyhän Ewangeliumin oppi, Christuksesta Jesuksesta mailman Wapastajasta ja syn-

synkein pois pyhästä tuttu on; joka tietää sanoa Catechismurekstansa: Minä uskon, että Jeesus Kristus, Jumalan ja Marian poika, totinen Jumala ja ihminen on lunastanut minun köyhän, kadotetun ja duomitun ihmisen, kaikista synneistä, kuolemasta ja perkeleen vallan alda, ei kullalla eikä hopialla, mutta pyhällä ja kalliilla werellänsä ja wiattomalla Piinallans ja Kuolemallansa; että minä hänen omans olisin, j. n. e. Sellaisen sanan tekee se Pyhä Hengi sitten elämäxi ja woimallisexi hänen sydämesäns; ja ehkä hän edeltäpäin ja ennen kuin hän joutui synnin tuntoon, kyllä sata kertaa sen oli kuullut waan ei lufua pitännyt, eikä nestettä eikä woimaa siinä löynnyt, niin kädäntyn se nyt hänellen pätkäxi sokurixi, taiwallisexi mannari, terweellisexi öhyxi, joka helpottaa hänen kipunsa ja parantaa haawansa. Silloin hän hawaittee, mingätähden Dawidi on sanonut: Sinun suus Laki on minulle otollisempi, kuin monda tuhatta kappaletta kulta ja hopiata. Ps. 119:72. Yri ainoa Raamatun sana; niinkuin: Se on totinen sana, ja kaiketi mahdollinen ottaa vastaan, että Kristus Jeesus on tullut mailmaan syndisiä wapahtamaan, 1 Tim. 1:15. ja siitä lohdutusta jonga hän siitä tuntee, ei hän tahtoisi waeha, koko mailman kultaan ja rahaan: hän sanoisi, pois se loka! ei se taida yhtään lepoa saattaa murhellisellen sydämmelleni.

S. 21. Edsä tilasa joutuu mieleeni, yri Jumalata pelkäwäinen sielu, ja pidän waitwan ansiollisna ettän puhun hänestä tässä. Hän oli wanhan Schoulu Papin hywä waimo, jonga joka päivä täytyi otella surun, köyhyyden ja hädän kansa (koska sen pahempi Skoulu palweliat tulewat harvoin welwoollisesti elätetyxi) Hänen tykönsä oli wanha ja warsin Jumalata pelkäwäinen äitinsä, jota hän surulla, mutta mielellänsä koshoi,

Koskei hän vanhuudesans ja huonoudeans endä
 tainnut mitään ansoida. Tämä tahdoi, wan-
 hoin ihmisten tavalla, kuin jotain tapahtui huo-
 neen hallituksesta kernaasti tietä kaikkia, ja myös
 sanoa siihen sanansa. Tytär, niinkuin murhella
 ja surulla waiwattu waimo, antoi hänelle mo-
 nasti lyhykäisen ja halwan wastauksen. Kolmen
 päiväisen huokian sairastuksen jälkeen, kuoli äiti
 hiljaisesti ja autuaasti. Saatana otti Jumalan
 armollisesta sallimisesta tästä tilasta waaria, wiled
 endämmin murhellişeri saattaaksensa häntä, joka jo
 ennen murhellinen oli. Hän luuletti häntä, että
 hän oli raskaasti syntiä tehnyt äitinsä päältä, si-
 nä kuin hän oli usein jyrkästi wastanut häntä.
 Hän teki jokaisesta kowasta sanasta tulisen nuo-
 len, ampui sen hänen sydämmeensä, ja puhalsi
 häneen. Katso! nyt on äitisi tiesänsä, jongas
 niin monta kertaa kolkolla ja kowalla wastaukel-
 las olet murhellişeri saattanut; hän seisoo nyt Ju-
 malan kaswoin edessä ja kantaa päälles, kaikki hä-
 nen salaiset huokauksensa, jotka hän sun tähtes on
 ylöslähdettänyt, taitawat nyt tulla päälles. j. n. e.
 Tässä joutui se hywänlaitanen ja arka tuntonen
 sielu, niin sywään murheeseen, ettei hän tietänyt
 mihingä hänen piti urkenemaan. Hän tuli minun
 tyköni, muuttuneilla kaswoilla, ja huusi korkiasti:
 Onko sinulla nyt joku lohdutuks, niin lohdata mi-
 nua, nyt sitä tarwitaan! minä wastaisin: meillä
 on lohdutusta ylöskäylyksistä, kaikkien lohdutuksen
 Jumala:ta; anna ainoastans tietäseni, mikä si-
 nua waiwaa? sitten kuin hän oli sen jutellut, oli
 minulla lähes puolen toista hetken aikaa hänen
 kanssans tekemistä, ja neuwoin häntä Jumalan
 Sanasta; mutta ei se tahtonut auttaa, ennen
 kuin se uskollisen Jumalan mielestä oli tyllä.
 Silloin asetin minä hänen eteensä nämät Ra-
 matun sanat: Jos joku syndiä teke, niin meillä
 on

on edeswastaja Isän tyköns, Jeesus Kristus, jota wanhurkas on. Ja hän on sowindo meidän syndeimmä edestä: ei ainoasta meidän, vaan myös kaiken mailman edestä. 1 Joh. 2: 1, 2. ja sowitin sen hänehen parahalla lailla, nykhiä tilaansa myöden. Siitä pääsi se ahdistettu sydän hengiin, ja sai lohduksen. Ach! kuinga makiat ne sanat olit! kuinga usein hän kertoi niistä! Ne olit hänellen niinkuin mehunen maria suusansa, joista hän taisti imeä wilpiän sielullensa. Katso! kaat! niin kääpi myös katumaisellen sielullen, joka on langennut raskaisiin synteihin, ja syystä niistä sydämmellisesti murehtij. Silloin tulee sanari. Jesu!

Sydämmen sinun kutsu kukkaise,

Sinun suotuis Ewangeliumis,

On hunaja makia maito. W. K. N:o 128: 2.

S. 22. Samoin on tarpeellista harwaitareme, ettei totisesta parannuksesta taita niin nimenomattain sanoa ja määrätä. Kuinga kauwan katumus ja mures pitkittävät, millonga se lakkaa ja koska usko sydämmessä, nousemaan rupee. Siellä vaikka heillä on itsensä wäli, se edellinen myös koituu Laista, jälkimmäinen Ewangeliumista; owat he kuitengin katumaisien sydämmessä i kånäns kuin sekaisin, siellä käyvät aina, huokauret synnin yli, ja huokauyet armon perään rinnarutten, ja wiererytten, siellä on pelko ja toivo toissansa. Siellä on hämmästyös ja itäwöimys yhdesä, siiri kuin Jumala antaa armon auringon tähdellisesti loistaa, ja surkeuden ja itkun perästä, lahjoittaa murhelliä sielua runsahalla ilolla. Sen on suuri Kirkkomme Opettaja osottanut, katumaisesta syntisestä waimmosta, joka khyneleillä makais Herran Jesuksen jalwoisa, itki katkerasti syntejänsä, samalla kuitengin käsitti, piteli ja suuteli Herran jalvoja; johonga myös Herran
Lu

Lutheruksen sanat suunnittavat, koska hän sanoo: Laki ja Ewangeliumi (eli armo) ehkä he tosin ovat laivasti eroitetut toisistaan, ovat he kuitenkin yhdesä sydämmessä lähimmästi yhdesä; ei mikään ole lähempänä toisiansa, kuin pelko ja toivo, eli uskallus: Laki ja Ewangeliumi, synti ja armo. Toisessa paikassa selittää hän sen Dawidin sanoilla: Herralle kelpawat ne jotka häntä pelkäävät, ja jotka hänen laupiuteensa uskaldawat. Ps. 147: 11. Mitä on sanoo hän enämmin toisiansa vastaan, kuin peliästä ja hämmästyä Jumalan wihaa, ja kuitengin toivoa laupiuteensa (eli hywynhteensä) se edellinen on helwetti se toinen taitwas, ja heidän pitää kuitengin oleman yhdesä sydämmessä toisinaensa. Waan se on totta, että, niin pian, kuin huokaus ja halu Jesuksen ja apunsa perään, ja toivo armoon alkaa, on usko jo sapuilla ja rupee näyttämään, niinkuin sytytetty kynttilän sydän; hän rupee, heikoudeksansa, salatulla woimalla taistelemaan, synnin satanan ja helwetin kans siiri kuin hän Christuksen kautta, josta hän itsensä pitää, woittaa, ja wihdoin sielullen suurexi ilori, saapi tähden woiton. Mutta ei se ole tarpeellista, tällä paikalla lauwon wiiwistelläksemme, koska me Jumalan arwulla, toisti tutsemme laweimmin toimittamaan uskoista laatuinaensa.

S. 23. Totisesta parannuksesta niinkuin hänestä olemme tähän asti kirjottaneet, koituu uusi kuuliaisuus, elikkä pyhä aikomuus ja totinen ahkerus palwelemaan Jumalata pyhyhdesä ja wanhurskaudesa, kaikkena elinaikanansa. Sillä kuin katumainen sielu, katumusesans ja murhesa synnin plitse, äkkää, mikä myrky ja sappi sen alla lymytäsen, kuin hän on sydämmesänsä maistanut wanhurskaan Jumalan julmuuden ja tuntenut helwetin ahdistuksen, niin häneltä kuuluu: Minä tahdon

don kaikkena elinaikanani tämän minun sieluni murhen tähden kartella. Es. 38: 15. Hän wiha-
 stuu sydämmestänsä syntiin, ja pakenee sitä niin-
 kuin kärkeä. Koettelemus osottaa, että jos
 ihminen josakusa ruasa on syönyt wilutaudin it-
 tellensä, ja siitä sairaaksi tullut, niin se orettaa
 häntä myös vielä terweeksi tultuansa kauwan ai-
 kaa, ja tapahtuneeko koko elinkautenansa. Min
 käypi katuwaisellen sielullen, hänellä on suuttu-
 muus kaikkiin synteihin, ja kuin hän ajattelee Ju-
 malan wihaa jonga painoa hän jongun ajan kan-
 tanut on: niin sanoo hän Kuningaallisen Prophe-
 tan kans: Minä pelkän sinua, niin että minun
 ihoni wärisee, ja wärisen sinun duomioitas. Ps.
 119: 120. (joisa uhkaures ja wihas eteemme ase-
 tetaan.) Hän päättää sentähden ittellensä, ettei ko-
 skaan enää tahtowansa tekemistä sen suuttunoen
 Majestetillisen Wanhurksaan ja Pnhän Juma-
 lan kans. Mutta koska tämä aikomus tulee ka-
 tumisesta, ja se syntinen sydän juuri kuin pakote-
 taan siihen Lain waatimiselta, niin se olis sängen
 pöyhäntöin, perisyynnin tähden, joka myös unde-
 sta syntyneistä ja kääntyneistä Christityistä vielä
 pysäköity, ja kuka tiesi pian kylmenis, jollei usko
 siihen tulisi, joka ei ainoastans pyhitä sitä hywää
 aikomusta, ja tee sitä Jumalallen otolliseksi, waan
 tekee sen myös elämäksi, woimalliseksi ja wasitui-
 seksi. Katumus wihaa syntiä, kuitengin ainoa-
 stans pelwosta, usko sytyttää rakkauden Juma-
 laan sydämmestä, ja tekee sen mieluiseksi ja iloiseksi
 lapsilliseen uteen kuuliaisuuteen. Laki pakottaa
 pelottaa ja uhkaa kyllä, ja pitää sydämmen wäki-
 sin kuuliaisuuteen; mutta se käypi sen, niinkuin
 pojan kans, joka Opettajaltansa tulee kowasti pi-
 detyksi; hän on kyllä kuuliainen, liarikin niin kau-
 wan, kuin Opettaja seisoo witsalla päällänsä, mut-
 ta kuin hänellä on tila, ja saa elää mielivalloisans,
 unoh

unohtaa hän pian pois, mitä hänen tehdä tulee. Mutta Ewangeliumi tekee yhden rakkahan, hywäntahtoisen ja lapsillisen sydämmen, se tuopi kans myötänsä sen pyhän mieluisen Hengen, Ps. 51:14. ja uudet woimat, joilla se katumainen ihmisen ei ainoastans ota edespiin alati palvelurensa Jumalata, waan ruhtyn myös siihen rohkeudella, ja pitkittää siinä wasituisesti, ei orjallisesti pelwosta, mutta lapsillisesta rakkaudesta ja kiihtollisuudesta sillen rakkahallen ja hywöllen Jumalallen, joka yläkästä armosta Christuren tähden, on anteeksi antanut hänellen kaikki syntinsä. Siitä ei ainoastans tule aikomus sydämmestä, mutta myös lupaus ja wakutuus Jumalallen, jotka usein walalla wahwistetaan, josta nämät Dawidin sanat owat waarijn otettawat: Minä etsin sinua kaikesta (kokonaisesta) sydämmestäni: ja läski minua epäsi sinun käskyistäsi. Minä pidän sydämmestäni sinun sanas; etten minä rikkoisi sinua vastaan. Minä iloitsen sinun todistustesi tiellä, niinkuin kaikkinaisesta rikkaudesta. Totuden tien minä olen walinnut: sinun oikeudes olen minä asettanut eteeni. (niinkuin speilin niissä tutkistellareni omaa tuntoani) Minä pidän alati sinun Käskis, aina ja iankaikkisesti. Se olis minun tawarani, että minä sinun käskys pidäisin. Minä olen sanonut: Herra, se on minun perimiseni, että minä pidän sinun sanas. Minä wannon, ja sen wahwana pidän, että minä sinun wanhurskaudes oikeudet pitää tahdon. Poiketat minusta te pahanelkiset; ja minä pidän minun Jumalani käskyt. Ps. 119: 10, 11, 14, 30, 44, 56, 57, 106, 115. Sillä muotoo uudistetaan ja wahwistetaan kasteen lieto sydän uhrataan Jumalalle, ja sielu lupaa itsensä iankaikkisesti olemaan Herran Jesuren palvelus piikana, ja sanoo: Herra Jesu! Min tahdon sinua muistella

21

Ja korkias armos pitää,
 Rahdon myös sua palkvella
 Ja rakkaas solisa siitä,
 O'ä ollet lohdutuxeni!
 Ja ravetes sydämmeni
 Mun sydämmeni lienet!
 Ja koskan pyssyn omantäs,
 Kans wasituissa lapsenas,
 Niins ilooš minun wienet.

1. Synödytys.

S. 24. Tämän opetuxen johdaturesta, tulee nyt pitääxemme tutkistelemuxen ja wiriän peräämisen, jos me totisesti olemme kääntyneet? ja jos me elämme wilpittömäsä parannuxesa? Asia on määrättömästi tarpeellinen. Sillä ei Jumalan armo, syntein anteexi saaminen, wanhurskaus ja autuus Christuxesa, omistetu kellekään muillen, kuin katumaisillien sieluillen. Mutta se on, sen pahempi! selwää ja ilmeistä, että suurin osa Christityistä tässä eräsä pettywät, ja että monet, jotka jo luulewat seisowansa taiwaan owella, ja ainoastans tarwitsewansa siisillen mennä, ei ole vielä alkaneet, totisella ja wakaišella parannuxella, waeltamaan, elämän kaitaa tietä. Monellen owat ne sanat, parannus, katumus, synti, armo, niinkuin uni, joka kolla jongunlaisesti, muistutellaan itsellens, kuitengin tietämätä, mingdlainen se warsin oli, eli mitä se merkitti. Enimmät luulewat sen olewan parannusta tehdä, kuin Ripin len mennään, ollaan puoli hetkee, eli korkeimmašti puolen päivä hatullinen, luetaan kiriašta muutamia rukouria syntein auteeri saamisesta, Rippi sialla sillä tavallisella Ripin teolla tunnustetaan itsens kōyhäxi syntiseri, annetaan itsens Saarnamieheltä synnistä päästettää, ja mennään senjälkeen Herran pohällien pöydällen, jos kōhta se tapahtuu sydämmen erinomaiseta liikutuxeta

tureta ja muutoreta, ehkei kohta oikein tuta syntiä eli armoa, eikä lijon tietä jostakusta oikeasta murhesta taikka ilosta, waikka yhtä hywinstittelin pitkitetään tavallisisa ja lempi synneisänsä, ja n. e. niistä ei luulla suuresti lufua olewan: ja sillä lailla on moni elinkautenansa kyllä sata ja usiammat keruat käynyt Diipillä, eikä kuitengaan millongaan parannusta tehnyt. Se on totisesti oikia pirun juoni, jolla hän syöree monta tuhatta sielua kadotukseen, kuin hän luulettaa heidän olewan katuwaiset syntiset, ja heidän elämän Christuxen osallisuudesa, waikkei he, kuka tiesi kossaan ole muodattaneet joitakuita khyneleitä synteinsä ylitse, ei millongaan tunteneet jotakuta totista katumusta ja nuresta sydämmesänsä, eikä myös itseesänsä tainneet äkätä, jongunlaisia muutosta, sanoisa, töisä eli ajaturyisa. He pöshwät sellaisina kuin he aina olleet owat; he owat kirjoilleet ja tekewät vielä niin; he owat hakeneet seuraa ja juopumusta, ja siinä löynneet huwiturysa, ja tekewät vielä niin; he owat eläneet wärnydesä, kiukusa, wihasa, riidoisa, irstaisuudesa ja musta synneisä, eiwätkä ole aikoneetkaan niistä lakata, waan luulewat sellaiset tavalliset ja lempi syntinsä, kyllä parannuxen ja uskon kansa sopia wan. Se on parannus, ja Christillisuus, joka perkeleillen ja ei Jumalallen kelpaa; ja on korkeasti walitettava, että ihmiset enämmin nouhattawat itsiäns, ja sydämmensä petollista luuloa, jonga satana heihin puhaltanut on, kuin kaitia totisia ja uskollisia waroituxia, joita Jumalan palveliat hänen pyhästä sanastans, niin monisa saarnoisa, kirjoituxisa ja kirjoisa eteenasettaneet owat. Ach Herra Jesus häikennä sind tämä pahuus, ja anna heidän maltraa mielensä, jotka satana mielensä jälkeen, on fanginut pauloihinsa!

s. 25. Nyt hywin sind Christillinen sielu, jo-
ka

Ka tätä kuulet eli luet, tartuu tähän asiaan sydäm-
 men totuudella, äläkä lakkaa häntä peräämistä,
 ja siinä itsiäs harjoittamasta, ennen kuin saat
 vahvan tiedon, ja olet wakuutettu, olemas katu-
 waisen syntisten lugusa. Meillä on tässä tekemi-
 stä kahdellaisista ihmisistä. Me löydämme siinä
 kunnioitettawasa Christikunnasa muutamia, jot-
 ka äitinsä kohdusta, Jumalata pelkääwäisten
 wanheimpainsa rukourella, pyhällä kasteella, ja
 sen päälleen seuraawalla ahkeralla kurtuyella, o-
 wat Jumalallen annetut ja pyhitetyt; jotka laps-
 suudestaan sa owat tulleet pidettyi totiseen Jumali-
 suuteen, wakaiseen Christillisyyteen neuwoityi, ja
 owat Jumalan armosta karitaneet ehwollisia, kar-
 keita ja tietensä tehtyistä synneistä, jotka owat i-
 känäns kuin imetetyt Jumalisuudella siinä kas-
 wattetut ja elätetyt, 1 Tim. 4: 6. kauhistumat ju-
 malatointa elämätä, ja owat aina harjoittaneet
 itsiänsä pitämään pahentamattoman omantun-
 non Jumalan ja ihmisten edesä; Ap. 24: 16. jot-
 ka joka päivä ristinnaulitewat lihans himoin ja
 haluin kansa, hyljääwät kaiken jumalattomuu-
 den ja maallisen himon, ahkeraiten eläärensä puh-
 taasti, huraskaasti ja Jumalisesi, ja owat ahkerat
 hywisä töisä. Nämät kutsutaan Raamatun kan-
 sa seisowaisiri, wanhurskairi hurskairi. Sellaiset
 olit Samuel, 1 Sam. 1: 11. 2: 18, 21. Timotheus,
 2 Tim. 3: 15. Job, Job. kirj. 27: 7. ja muut.
 Jos siinäkin lukiani olet samanlainen, ja todistaa-
 ko oma tuntos Jumalan edesä sinusta sitä, että
 yrinkertaisuudesa ja Jumalan wakuudesa, Juma-
 lan armosta, olet maailmasa waeltanut. 2 Cor. 1: 12.
 Niin toiwotan sinullen siihen sydämmestäni on-
 nee, ja kiitän Jumalata, joka Pyhällä Hengel-
 länsä sinua tähän asti niin armollisesi kuljetta-
 nut, ja pelwosansa pitänyt on.

S. 26. Kuitengin pitää tämän siwusa hywin
 waarin

waarin otettaman, jota se pyhä Apostoli sanoo:
 En minä tiedä, mitän kanssani: mutta en minä
 sentöhdän wanhuruskautettu ole. 1 Cor. 4: 4. Ih-
 misten kaikkein pyhin elämä, ei ole kuitengaan
 synnitsintä. Sen hedelmällisimmän pellon tapa
 on, kanta, vnnä jalon nisun kausa myös ohda-
 keira. Eikä kuu ole pilkutoin täysimmillänsä, ja
 firkaammassa ratosansa nähdesämme. Kyllä Jus-
 malan ukolliset lapset ovat ylönantaneet synnin,
 waan ei synti ole vielä luopunut heistä; he ovat
 kuolleet synnistä, joka kuitengin vielä asuu heidän
 lihansa, ettei he usein tee sitä hywää, kuin he
 tahtowat, mutta sitä pahaa, jota ei he tahdo,
 niinkuin se pyhä Apostoli taas murhellisesti wa-
 littaa. Rom. 7: 18, 19. Sen Jumalisen Jobin,
 ehkä hän, niinkuin jo sanottu on, haamasta lap-
 suudestaan, oli ahkeroinnut nuhtettomasta elä-
 mästä, täytyy kuitengin tunnustaa: ettei ihmisellä
 Jumalan edessä ole yhdestäkään wanhuruskaudesta
 kerkaamista, ja jos hän tahdois yrittääkin siihen
 hänen kansans, ja puoltaa itsensä wiattomuudel-
 lansa ja wakuudellansa, niin ei hän kuitengaan
 taida wastata häntä yhtä tuhanteen (syntiin, joi-
 ta se Kaikkitietävä ja Pyhä Jumala, taitaa soi-
 mata hänellen, eli ei hän taida kaunistella yhtä-
 kään) Ehkä minulla vielä oikeus olis sanoo hän:
 niin en kuitengaan minä taida häntä wastata,
 Job. kirj. 9: 2, 3. waan täytyis oikeudesa rukoil-
 la. Jos minä sanoisin: minä olen oikea niin mi-
 nun suuni kuitengin duomitsee minun; (nimittäin
 minun turmellun, luontoni ja salaisen syntieni,
 niinkuin myös minun puutosteni ja heikkoutteni
 tähden) eli minä olen waka, niin paljon kuin mi-
 nää ittestäni taidan arvata, niin hän kuitengin te-
 kee minun pahaksi, (jos hän tahtoo käyttää itsensä
 minun kansani wanhuruskauhellansa, niin ei hän
 taida päättää minun parasta oikeuttani muuri-
 mihi

miksään, kuin todarvderi) sillä niinkuin kynn-
 lällä, joka loistaa kyllä selwästi pimenedä, on kui-
 tengin aina sawu ja sumu myötönsä, joka helposti
 toitaon kawaista, jos ainoastons walfowen bläffi
 pidetään sen yllä ja curingon paistaisa, ei ole
 miksään walkeuderi pidettävä, niin on ihmisten
 suurin wakuus tässä elämässä, kuin se tarkoitan
 Jumalan edessä. Ei yksikään ihminen ole niin
 waka, ettei hänellä ole wirhettä. Niillä uskollis-
 simmilla owat heidän wirhensä ja heikoutensa:
 muutamit owat tolyt ja ilkiät, muutamit kewiä-
 mieliset ja piaan uskotetut, toiset pikaiset ja ajatto-
 maan kiukkuseen kiirauteen tairuneet, toiset ta-
 wottawat enimmäri maallisia turhutta, ystäwät
 toisinaan keltwata ihmisillen, eiwätkä tahdo olla
 ylönpatsatut, toisinaan ei he yidä kieltänsä kylligi
 hillitystä, waan erehtywät lähimmäisensä duo-
 mittemisella, taikka muulla hädnyttämällä puheel-
 la, toisinaan ydätetään he ihmisten lemmeistä eli
 pelwosta ettei he welwollisella Jumalisella kiiwau-
 della wastusta syntiä; toisinaan ilmaiseyden heistä kdr-
 simättömyys ja nuriseminen Jumalata wastiaan,
 totumättömyys ja suosumattomuus hallitukseensa.
 Sitäus ja laiskuus rukouyesta, Jumalan ylistyystä,
 ja muista senkaltaisista pyhästä harjoituyesta. Ja kuka
 taitaa luerella kaikki pyhäin puutoyret, koska myös
 se pyhä Davidi sanoo: Erhetyret kuka ommartää?
 anna minulle andeeri salaiset rikoyret. Ps. 19: 13.

§. 27. Jumalan lopset eläwät wielä mailma-
 sa, ja ahkeroinwot pitämädän itsensä saastuttama-
 toinna siitä, heillen köywi kuitengin usein, niin-
 kuin waltaisiallen, joka asui sydän polttajan wie-
 resä, josta mainitaan yhdessä opetus sadusa.
 Mailma on kappakan wertainen, josta pahon
 kurisilla on ydsia, jotka täyttäwät kaikki tu-
 pakin sawulla ja muulla riettaudella; kuin not-
 jongun siwidän wakkamiehen täytny ottaa maiaa

sihen, niin hän tuskin pääse mielikarvaukselta ja pahan tarttumata sieltä; se häistetaan hänestä, mikä on ollut. Pahat saariturvet, ja paha seura, turmelevat hyvät tawat. 1 Cor. 15: 33. Mailmalla on monta asiaa, jotka koskewat ulkonaiseen elämään, jotka hän on hulluudella ja turhuudella saastuttanut, joista kuitengin ei Jumalan lapset taida itsiäns warsin pidättää, ja joutuvat niin muodoin, wassen tahtoansa, myös turhuuteen kiedotuksi, jonga Jumalinen sydän taitaa hawaita waatteen parresta, pidoista, häistä, maahanpaniaisista ja muista tawallisuudesta, niinkuin lampaat ei taida laituunta pitää, orjantappura ja ohdakek pensaisa, willastansa kadottomata, eli ohdakeettomasti; niin ei taida puhtaat ja hurstkaat sielut, niin suuren pahennuksen ja moninaisen kaunisti otollisen tilan keskellä syntyin, eläd, ettei he kodotaisi jotakin puhdaudestansa, ja toisiansa joutuisi syhliseyi, muutamihin synteihin, ja ehkä he tahtoisit eroittaa itsens kaikesta seurasta ja wietta aikansa yrindisyhdesä, niin on sittekin heidän sydämmensä laita, niinkuin winaan, joka makaa rahkansa päällä; kuin winaapu kukoistaa, eli muutoin joku salattu riesa sillen tulee, niin se sakeentu itsestans. Niinkuin Kirkkon Opettaja Hieronymus puhu ittestans, että silloin kuin hän eli erämaasans, ja kulutti aikansa, wasituisella paastolla, rukourella ja leikemisella, yön ajalla kuitengin, unisansa, Romiin Frouwa wäki ja hypyt, langeisit hänen mieleensä. Sillä ei synti ole sellainen kaosu, joka meitä myrköttää ulkopäin, mutta se nousee turmellusta sydämmestämme, erinomattain, joltakulta johtatuxelta ulkopuolelta liikutettu.

s. 28. Nyt sentähden tarwittewat myös ne hurstkaat ja pyhät, jokapäiwäistä parannusta. He wartioiwat wisusti sydäntänsä, eikä anna o-

mantuntotensa wiriän tutkinnon puuttua, Jumalan Laiki ja Lunastajansa pyhä elämä on heidän speilinsä, josta he jokapäivä tutkivat itsiäns ja Christillisyyttänsä. Ei he kelpaa itsellens, he tunnustelewat nöyrillä sydämillä niitä vielä jääneitä wikojans ja heikouriansa; he owat oman sydämmensä wiholiset, sen wastahakoisuuden ja tottelemattomuuden tähden, ja suuttawat elämään, koska he kyllä hywin näkewät, ettei he taida elää synnitöinnä; ja waikkei he tiedä karkeitä ja ehdollisia sontoja kansans, niin löytäwät he toki, niin monia jääneitä puutoja, että he niiden tähden wuodattawat monta kuumaa kynneltä, ja arwaawat parahan elämänsä, kadotetuksi keltwottomaksi olennoxi. Ei he perää entistä elämänsä; he unohottawat ne kuin takaperin owat, ja kokottawat niiden perään kuin edesä owat; Phil. 3: 14. ei he ajattele mitä he tehneet owat, waan mitä wastatekemistä on, ei he pidä itsiäns hurstkaina, mutta tahtowat wasta sellaisi tulla; he rukoilewat joka päivä Jumalata huokaurilla ja kynnelleillä, ettei hän tahtoisi käyda duomiolle heidän kansans, eikä luttia heillen heidän syntejänsä; ei heitä tawata, niinkuin Phariseusta Simonita, istumasta Christuren kansa pöydässä, mutta sen karuwaisen syntisen woiman kansa makaamasa hänen jalwoisansa. Ei he häpee sekoitettaa muihin synteisiin, ja, ehkä he olisit murhaajat, salawuoteisit, huorintekiät, rohdarit, warkaat, ja ynnä heidän kansans etsiä priiskotusta Jesuren Werellä, hywin tietten, ettei he enämmin kuin nämätkään, taida Jumalan duomiolla olla seisowaiset, jollei edeswastaja Jesus Christus, joka yrinäns wanhurstkas on ja tekee ne wanhurstkari jotka uskowat hänen päällensä, tee parastansa. Sentähden lufewat ja arwaawat he Lunastajansa yli kaiken maailmasa, eiwätkä tiedä muusta mistään

irään vanhurskaudesta eli hurjkaudesta Jumalan edessä, kuin jätti, joka heillä on uskolla hänestä. He ahkeroivat myös alituisesti, että he enemmän ja enemmän mahtaisit puhdistua kaikesta lihan ja hengen saastaisuudesta täyttämällä pyhyyttä Jumalan pelvosa. 2 Cor. 7: 1. Eshykäisesti, heidän elämänsä on alituinen parannus, ja heillä on synnisiä, jotka vielä asuu heissä niin paljon tekemistä, että he sydämmellisesti ikävöivät elämänsä loppua, jollongakaan myös, synnin pitää loppunsa saaman. Sellaisesta juttelunmyrskyä, pitää heidän nyt koettelemaan itsensä, jotka tähän asti ovat, Jumalan armosta saaneet todistuksen, Jumalasta elämäkerrasta; niin en epäile, heidän mielellänsä tunnustavan, että Prophetalliset sanomme: Niin sanoo nyt Herra: Käöntäkät teitä kaikesta sydämmestänne minun tyköni, myös soivat heihin, ja ettei he enemmän taida olla parannuteta ja syntein anteyi saamista, kuin jokapäiväisetä leivästä, Ja ettei yrittään ihminen tässä elämässä taida olla niin pyhä ja vanhurskas, ettei hän useimmin tarvitte pestä sydäntänsä parannuksen kynnneleillä uskosa, kuin käsiänsä ja kasvojansa vedellä.

S. 29. Mutta meillä on nyt vielä tekemistä niiden kans, joita omatuntonsa wakuuttaa, että he hamasta lapsisuudestaan ovat jumalattomasti eläneet, unhoittaneet kastensa liiton ja sen usein rikkoneet; jotka wanhempainensa huolimattomuudella ja pahalla esimerkillä, eli jumalattomain ihmisten pahennuksella ja wiettellyksellä, ovat Jumalan teistä wietelhyri tulleet, ja raskaisiin ehdollisiin synteihin langenneet, ovat myös songun ajan niissä eläneet, ja niistä halulla noudattaneet; joiden ne on tulleet tawari ja käsitöri, ja olleet synnin palveliat, niinkuin Jumalan ja hänen sanansa ylönsätoijat, jotka ei ole usonneet pittää

saat.

saarnoja ja uskollisten sielun Paimenten Jumalista kiiwautta, jotka suunnuntaina eli muulloin ovat ehdollansa juoneet itsensä mowurijn, ja perään ajatukset ovat kuluttaneet sen pyhän ajan suunnissa, jotka ilkiwailaisuudella ja unisydellä, tietten ja ehdolta ovat murhelligiksi saattaneet wanhempansa; joitten kiroilla, riidellä, haukkua, häwäistä, wihata, tapella, haukasta, on ollut ilona ja tapana; jotka ovat monenlaisesti saastuttaneet ruumiinsa, salawuoteudella, huoruudella, ja muilla senkaltaisilla synneillä; jotka ovat eläneet wääröydessä, tietensä lähimmäistensä wikkeneet ja pettäneet, kawaaluudella ja wääröydellä wettäneet toiseen omaisuuden itsellensä, ja sen wicidä puitwot, jotka jumalattomalla menollansa, ovat olleet muitten pahennuskeri; jotka katomattomuudensans, totiseta katumureta syntiensä ylitse, ilman uskota, halullisuudeta, ja wakaista aikomusta kääntymänsä Jumalan tykö, ovat usein olleet pyhästä Ehtoollisella, ja näillä ja muilla synneillä kartuttaneet Jumalan wihan kobyhän sielunsa ylitse. Näitä mahtaa, sen pahempi, olla, iso luku, ja tähtöyne kuka tiesi; suurimman osan niistä, jotka tällä lufewat, jos he tahtowat asioda uskollisesti, niinkuin Jumalan edessä, joka koettelee sydämmet ja munaistut, tunnustaa, että he ovat tällä joukosta, ja ovat tulleet synpääri, jollei kaikkin, kuitengin muutamihin, näistä synneistä. Ne wanhat Jumalasta oppineet, kirjoittaa se waka Herbergeri, sanowat: että harwa ihminen on, jonga omantuntoon ei paha hengi ole jotakuta lewea hakanut, jongatahdhen hän usein huokaa: ach. jos ei ainoastans se olisi tehty! uijn modös ei toinen kirjottaja ole pahoin osannut, joka kuuwaa sielun narri kappia päässä ja asfaroimasa kaiken laisilla lapsen leikki kaluilla, mutta Herran Jesuren sinä wieressä, joka uhkaa häntä yhdellä kädellä,

mutta pitää toisen silmässä edessä, ja niin muo-
 doin katsoo sormiansa läpitse, ja panee siihen nämä
 sanat 69:stä Psalmista: Jumala sinäpä tiedät
 minun tyhmyydeni; ja minun rikokseni ei ole si-
 nulle salattut. Ps. 69: 6. ja selityksellä nämät sanat
 muiden seassa: Mitä auttaa kieltäköremmekään?
 me olemme kaikki toki Herran suuresti houranneet,
 ja kukaan taitaa jotakin löytää, josta hänellä on
 huokaamista ja toivottamista, ettei se olisi ollen-
 gaan tapahtunut: erinomattain näillä wiisumpei-
 sillä ajoilla, kuin jumalatoimien meno on niin wal-
 lan saanut, ja pahennus on niin suuri, huonei-
 sa, katuilla, kouluissa, kanssakokouksissa, matkoilla
 ja jokapaikassa että muutamat Jumalata pelkää-
 väiset Opettajat ovat sanoneet hyvin: jos Ju-
 mala näinä aikoina warjelee ihmisen karkeista syn-
 neistä, jotka juorevat kasteen liittoa ja omatuntoa
 vastaan niin on se aivan niin suuri ihme, kuin
 että hän piti ne kolme miestä tulisessa pätissä ja
 Danielin jalopeurain luolassa wahingoittamatta.
 Me puhumme kuitengin ja asioittemme niistä oi-
 keista pahantekeidistä erinomattain, niinkuin Naamattu
 heitä kutsuu, joilla on totuttu tapa syntiin,
 ja ovat suuren ajan eläneet Jumalan pyhain
 käskyin tietämättä rikkomisesta.

S. 30. Näillä on nyt korkia syö wisusti tutki-
 maan, jos he ovat totisesti kääntyneet? ja jos ko-
 ko heidän sydämmensä on nyt synnistä pois, ja
 Jumalan työ kääntynyt? Tätä tietä, on kor-
 kiammasti hyödyttävä ja tarpeellista, ei kuiten-
 gaan työlästä. Jos sitä edestuu juttua myö-
 den totisesta parannuksesta ja kääntymisestä, perää-
 tään sydäntänsä, omaatuntoansa ja nykyistä elämä-
 pertaansa, niin taitapa se piaan löytää. Tienne-
 wät he jos he koskaan ovat tuntenut jotakuta oi-
 keaa sydämmen läpitse tungewata katumusta, jo-
 takuta tarwatoimta murhetta synnin ylitse, niin-
 kute

Kuin myös tuskaa ja hämmästyksä omassa tunteessa?
 Jos he mitään, josakusa tilata, ovat Jumalan
 Lain kautta tulleet saateturi syntiensä ja vaa-
 rallisen tilansa tuntoon? Jos heillä on koskaan
 ollut miuserrettu, särjettu sydän ja hämmästynyt
 omatunto, tunteneet Jumalan vihaa synnin yli,
 ja maistaneet synnin katkeruutta? Muutamat jot-
 ka ovat kirjoittaneet parannuksesta, ovat sijnä
 ajatuksesta, ettei suuren syntisen totinen kääntymys
 koskaan tapahdu, pikaiseta, erinomaiseta ja ha-
 waittavaa koko ihmisen värifemistä, että hän niin
 muodoin taitaa nimenomattain tietä ajan ja
 herken, kuin Jumala on alkanut vaikuttamaan
 parannusta hänessä. Nyt waicta me kernaasti an-
 namme myös, sellaisia esimerkkia kaikei olewan,
 että ihminen jollakulla Lain saarnalla, taikka jol-
 lakulla Jumalan erinomaisella duoniolla ittensä
 eli muiden ylitse, on kisti peljätetty ja wedetty
 parannukseen; niin todistaa kuitengin koettelemus,
 ettei siitä taita tehdä yhteistä olemus nuoraa,
 koska muutamat, ja taitaa tapahtua usiammat,
 ei kerralla ja woimallisella erinomaisella kirkutuxel-
 la, mutta werkaallen, Jumalan armolla ja sa-
 nalla, joka usein kauwan aikaa tekee työtä hei-
 dän sydänmensä päällä, tulewat woiteturi ja
 parannukseen wedetyri: kuitengin on se tosi, ettei
 yriskään tule käänturi tuskata ja hirmuta, sydän-
 mellisetä katumuxeta ja murheta. Uusi olento ja
 armon wirta, sanoo Lutherus, alkaa suurella ah-
 distuxella, ja omantunnon hämmästyrellä, eli
 muutoin suurella murheella ja tilattomuudella,
 jonga Johannes Glustys kirjjan Kolmannesa lu-
 gusa kutsuu Jumalan kolkuttamiseri eli etsifele-
 miseri, ja tekee sydänmellisesti kipiätä, että ihmi-
 nen tahtoo peräti hukkaa, ja luule täytymänsä
 kadotettaa. . . . Sentähden se parannus joka har-
 joittaa itsens rauhallisilla ajatuxilla, on ulkokul-

laisuus: Sitä vitää oleman suuri totuus ja syvä kipu, jos vanhan ihmisen vitää pois ristiin tulemaan. Ja hänen uskollinen apulaisensa Philippus Melancthon sanoo: Niiden jotka totisesti tulevat kääntöä tähtöy wakaan maista ja tuta, sitä yriwakaista totista ja suurta hämmästystä, josta Psalmeisa ja Propheetaisa kirjoitetaan.

§. 31. Waikka myöös, niinkuin ennen on sanottu, ei kaikilla ole yhtä suuri ja läpitungewa katumus ja murhe synnistä, todistaa kuitengin koettelemus, että muutamit, joiden päällän erinomainen suuri hämmästyks ja omantunnon tuska on langennut, ettei he muutoin ajatelleet, waan tähtöwänsä epäillä, hukkoa ja turmeltua, tulewat sitä pikemmin sillä Ewangeliumisella lohdutuksessa wirwoiteturi, ja Jumalan armolla idänsä koheturi; toiset taas, jotka et tunne niin tuimaa hämmästystä ja helun tuskaa, waan kohtilaisella, kuitengin sydämmellisellä murheella katumat syntensä, idätetään pitemmältä taistelemiseensa, ja heidän tähtöy usein kuluttaa runsaahan ajan huokauksilla ja itkäwöimisellä, ennen kuin he saawat tähdellisen wakuutuksen syntein anteeri saamisesta ja omantunnon rauhan. Nijn on kans tosi, että niillen jotka tekewät totista parannusta, on katumusella ja murheella joku kaltaisuus synteihin; josta synti on suuri, niissä on myöös murhe suuri, josta synti on kausan vitääntynyt, nissä tapaa myöös mielikarwauus ja mures pitkittä. Se kohutetaan tosin Ewangeliumisella lohdutuksessa, moni totisesti katumainen syntinen, ei taida kuitengaan koko elinkautensa unhottaa wäärin tekoansa; joku lain uhkaus, joku kowa Raamatun sana, joku esimerkki Jumalan wanhurksaista duomioista, joku päällän langewa risti, taikka joku muu tilaisuus, tekewät alkijsti hänen wanhat haawansa idänsä wuotawari. Katumainen syntinen

ttinen taitaa kolla istua iloisesa seurassa ja jotain taitaa tapahtua eli jurelluri tulla joita pahante-konsa muistuu hänen mieleensä ja tulee siitä nym murhelliiseri, että hän unhottaa kaiken ulkonai-sen ilon, huokaa salajesti Jumalansa tykö eli me-nee peräti sieltä tiensä, antaa itsens konnaeleihin ja huokaurijn, laskee itsens muserretulla sydäm-mellä rissinnaulitun Eunaastajansa jalkeihin, ja auvens huutaa häneltä taas nöyrimästi kalliin werensä priskeitusta.

§. 32. Tästä on selwä, että parannusta teke-wäisten oikia ja Jumalinen katumus, taitaan helposti tuta, koska se tungee ytimen ja luitten lä-pitse, musertaa sydämmen, ahdistaa, ja juuri kuin uloswäätää hengen, ikään kuin mörkä waattet uloswäätään, särkee luut, ja kähittää koko ihmisen; koska hän millään inhimillisellä wälikap-paleilla poistetta eli oijennu, waan pikittäi wäsituisesti, eikä usein suo ihmisellen lepoa päi-wällä eli yöllä, waan ajaa hänen aina huokaa-maan, itkemään, waikeroimaan olitsens ja walit-tamaan; ja koska sen myötä kans on, wiha ja suut-tumus syntijn, ei waan muutamihin mutta käl-kijn, ja, itsekuhungin, koska se erinomattain tar-koittaa sitä turmeltua sydäntä, niinkuin perison-nin oikiata istuinta, ja pahuden sisällisiä kauhi-suksia jotka siellä asuwat. Dikein parannusta te-kewä syntinen, ei kadu ainoastans ja tunnustele yhtä eli toista ulkonaista karkiota ja raskaista syn-tid, mutta myös sydämmensä sisällistä kiukkuja ja wilpia, niinkuin lähdetä, josta kaikki muut kau-histukset koituwat, ei ainoastans syntid toista, waan myös edellistä kaulua vastaan: hän katuu warsin luopumustansa Jumalasta, kasteensa lii-ton heittämistä, kauhiata kiittäimättömyyttänsä, lempidßen Euojoillans ja ylöspitäjällensä, ja wie-lä warsingin rakkaudesta rikkahallen Eunaastajal-
len

lensa, josta kalliin werer ja ansion hän on niin
 hälpänä pitänyt ja tällöin, ei hän taida tyhjelitä,
 nioudeta ja häwytä ajatella hänen päällensä; kuit
 hän kuulee puhuttawan hänen rististansa; ja kuo-
 lemastaansa, niin hän saa piston sydämmeensä, ja
 tunnustaa Jumalan edessä, ettei hän ole wähem-
 min sihen syypää, kuin ne jotka hänen tehollise-
 sti orjantappuroilla kruunailit, ruostittit, ristik-
 nautittit ja kuolettit; ja myös kuin armon soitot
 rupeewat walaisemaan murhelliessä sydämmeen-
 sä, ja kuin hän alkaa noutamaan lohdurusta Eu-
 nastajansa hawoista ja tygöpuheesta Ewangeliu-
 milta, lukee hän itsens siihen mahdottomaksi, ja
 taitaa kyllä sanoa: Ach Herr, pitääkö sinun kal-
 lis weres myös, tulemaan minullen kiertämättö-
 mällen, jumalattomallen, kirotullen ihmisellen
 hywäxi! pitääkö armon tawarat, syntein anteeksi
 saaminen wanhurstaas, Pyhän Hengen lohdu-
 tus, lapsen oikeus Jumalan tykönä, ja toivo i-
 jankäikkisestä elämästä, omistettamaan myös sel-
 laiselta pahanjoumiselta, kuin minä olen, joka
 niin kauwan olen elänyt synneisäni, ylönkatsunut
 armos, unhottanut kasteeni liiton, ja sinun niin
 monenkertaisesti wihoitanut olen! Ach minua
 syntistä matoa! en minä ole anskollinen niin suu-
 reen hywyhteen! Ei sellainen syntinen estele ja
 peittele pahatekoansa, mutta tekse sen pikämmiin
 suuremmaksi, hän suuttuu ja wihostuu myös niin
 sihen, että se wapistuttaa hänen ruumistaansa kuin
 hän ajattelee sen päällen; hän waroo kaikkia ti-
 loa, kuin pahoihin ajatuxiin ja uteen syntiin taita
 antaa hänellen johdaturen. Ewhykdäisesti: hänen
 kansans on peräxi toisiin kuin ennen oli; mailma
 kaiken hekumaansa kans, on hänellen kauhistus;
 hän on itsellensä kuormaksi; hän wihaa itsensä
 synnin tähden, joka asuu hänen lihassans, ja e-
 lämänsä on hänellen mielikarwautta.

S. 33. Tiedotteko nyt weljenti ja sisareni tiedä, jos te totisesti olette kääntyneet? Niin sano: kaat minulle wakoisesti, jos te ymmärrätte tätä jota te luette? tiedättekö te kokemisesta, millä mielin pelästynyt, murheellinen sydän ja surullinen omatunto on? tiedättekö mitä se on, jonga Dawidi kutsuu murheelliseksi hengeksi, murheelliseksi ja särjettyi sydämmeksi, Ps. 51: 19. ja Propheta Esaias, murheelliseksi, nöyryi ja uloswäättyi hengeksi? Es. 57: 15 jos te totisesti olette kääntyneet, niin ei tarwita suurta waiwaa, teillen seliästäädän, sen oikian katumuksen latua ja omaisuusia, niinkuin ei mhdö silleen ole tarpeellista sanoa, joka kauwan on waarallisesti sairastanut, ja paljon kärsinyt monelta parantajalta, kuinga lääkitys maistuu. Ei tämä juttelamus mahda niillen olla tähdellistä, jokka Jumala sitä katterata parannuksen tietä, on maailmassa kuljettanut, Jesurellen Christurellen, koska he tietäwät paljon enemmän koettelemuksesta, kuin iongun toisen kynd kirjoittaa taitaa; mutta jollitte ole sellaista vielä tunteneet, ettäkö tiedä, mitä sanottu on, te ei tiedä mistään sielun häwästä ja tunnon tuskasta ei mistään sydämmen murheesta, ei mistään katteruudesta joka synnisi oleman pitdis, ei käästään hämmästyestä, ei yhdestäkään itkusta, huokauksesta ja walituksesta, ei ensingdän mielenne muutorista, j. n. e. niin eikös se ole selwä, että te olette tähän asti pettäneet itsenne petollisella luulolla parannuksesta, ja olette waarallisesa tilasa.

S. 34. Kattakaa, ajatelkaat toki, (minä rukouksen Jesuren haawain ja kehään sieluinne tähden) kuinga siinä taitaa olla totista parannusta ja syntein anteeksi saamista, josa ei sydän ole vielä tuntenut Jumalan rakkasta kättä, eikö ole vielä muserrettu, särjetty ja rikkirewitty? Kuinga se taitaa kehua parannuksesta, joka kyllä on useen ol-

lut Xipillä, waan ei koskaan sotaakuta hetkee kulluttanut omantuntonsa yriwäisessä koettelemuksessa, joka ei kertaakaan ole oikein tutkistellut sydäntänsä, ja waiwaantunut syntiensä tiedustelemisessä? Pitääkö sen oleman katuwaisen syntisen, joka on kyllä usein juonut itsensä ruowuxiin, monasti juowurisansa raimonnut, metelöinyt ja huiskinnut, joka on monikertaisesti saastuttanut itsensä ihsaisuudessa ja liballisessa himossa, joka on usein hirmuisesti wannonnut, lähimmäisensä pettänyt, waltetellut hänen päällensä, kolkannut häntä, joka on rikastua pyytännyt wäärnydellä, joillen synti tähän asti on ollut, tawallista ajan kulutusta; mutta ei vielä koskaan ole sydämmellisesti murhettinut sellaista tilaansa, ei yhtäkään kynnellä sentähden muodattanut, eikä yhtäkään muutosta itsensänsä hawainnut? Taitawatkos sitten nämät kaxi olla yhdessä, tottelematoin, kowa, surutoin, ja myös muserrettu, särjetty ja hämmästynt sydän? Taitaako joku yhtä hawaa murhehtia synnin ylitse, ja samalla hänessä kuitengin ihastustansa etsiä? Taitawatko parannus ja suruttemuus, usko ja epäusko, Christus ja Beliali, olla yhtenä yhdessä sydämmessä? eli ongo siinä kyllä, että synti vielä asuu sydämmessä, elää ja hallitsee, mutta parannus seisoo ulkonaisessa muodossa? Että me teemme syntiemme tunnusturen waan murehtimata? Että me luemme kirjasta, ja ei sydän siitä mitään tiedä? Että me sanomme suulla, mindä tahdon kernaasti parantaa elämäni ja hurtskaammari tulla, ja ajattelemme kuitengin peräti toista sydämmessämme, että menemme Herran pöydälän, waan itsiam koettelemata, isoomata, janomata? Mitä me wihdoin teemme Christillisyydestäm ja parannurestam? Niin, mindä me teemme siitä wanhurstaasta, ryhästä ja kunniotettawimmasta Jumalasta! Onko hän siis yri kerti kuningas,

jota

tota me ujosselemata mahdamme pilkata? Mitä parannus on nyitotifeta fatumuxeta ja Jumalifeta murheta josta edeltäpäin puhuneet olemme, muuta kuin apinan leikkiä? Kuinga se taitaa kerkkata uskosta, jonga sydän ei tiedä uskon valmistuksesta? Kuinga se taitaa oikiällä kiiwaudella, rukoulla syntiensä anteeri saamisfa, joka ei vielä ole kofkaan kokenut, mitä kauhistus ja sielun murkku se on? Kuinga se taitaa murhelligella huofaurella ja ikäwöimifellä, paeta sen ristinnaulittun Jesuren tygö, joka ei tule ajeturi synneiltänsä? Mitä terwes parantajasta lukua pitää, ja juoppu lalli wirwottowasta lähteestä? Kuinga se taitaa Lunastajan korkiassa ja kallifsa armosa pitää jollenga ei sydämmensä sano, että hän korkiammassi tarwitsee häntä? Mitä hyödyttää balsami öljy, kimmellen muodatettuna, ja mitä Jumalan Pojan kallis Werit auttaa, kivi kowia suuruttomia sydämmittä? Kuinga se taitaa heittää takkansa Christuren päälän, joka ei mistään takasta tiedä? ja kuinga se pakenis armoistuimen tygö, joka ei keltään peljätetä eli ajeta?

S. 35. Christus Jesus on parantaja, mutta sairasten, hän sitoo, waan muserretuita sydämmittä; hän lohduuttaa, waan ainoastans murhelligia, hän kutsuu tygönsä, mutta niistä jotka työtä tekewät, jotka kilmoiturefa synnin kansa owat wäsyrjyn työtä tehneet, ja owat raskautetut; hän tahtoo mielällän wirwottaa ja ilahuttaa kuitenkin ainoastans niistä jotka sydämmestän murhelliget ja hämmästynneet owat. Ei Jumalalla ole yhtään iloa jumalattoman kuolemasta, waan että hän eläis, mutta hän tahtoo myös, häntä pääntämään itsensä: Hän tahtoo, että luopuneet palajaisit, Hes. 33: 11. ja tuntisit pahattekonsa, niin ei hän tahdo edätä kassojans heiltä pois, waan osottaa laupiutta. Jer. 3: 12, 13. Hän o-

jen

kens Kuningas Dawidin källens hirmuisesti synti-
 tijn lagettua, mutta sitten kuin hän uskosa oli kan-
 tanut hänelle murheellista ja särjettää sydäntä
 uhrii. Hän otti Maraffen, sen epäsuomalisen,
 werta janowan, jumalattoman kuningaan, sen
 noidan, merkkein tutkian welhon, koko kansan
 wiettelidn, sen lasten murhajan armoonsa; mutta
 hän rukoili Herraa Jumalatansa, ja nöhrnytti it-
 sens suuresti tuskasansa, isäinsä Jumalan edessä,
 ja rukoili häntä sydämmellisesti; 2 Aika kirj. 33:
 3, 6, 12. joilla sanain liisäämisellä ja kaxikertoimi-
 selle, Pyhä Hengi on tahtonut, Hebrean kielisel-
 lä tavalla, merkitä hänen kiihkiätä, sydämmelli-
 stä, moninkertaista ja wisutettua rukoustansa.
 Petari löysi armon kieltämisensä jälkeen, mutta
 hän itki katkerasti. Matth. 26: 75. Se katuwai-
 nen syntinen waimo, puhdistettiin kaikesta saastai-
 suudestans, sillä ijankaikisella ja ainoalla sowin-
 to uhrin werellä, ja kuuli tämän iahuttawan ty-
 göpuheen: Sinun syndis owat andexi annetut,
 uskos on sinun wapari tehnyt, mene rauhaan. Luc.
 7: 38, 48, 50. Waan katsoaat, kuinga hän sitä
 ennen makais Jesuxen jalwoisa ja kasteli niistä
 kynnelleillensä. Joka nyt näiden personain eli
 hengien kansa odottaa ja toiwoo yhdellaista pää-
 töstä, hän alkakoon samallaisesti. Ei Jumala yh-
 dengän ihmisen tähden järjestyksäns muuta; ei
 hän toki kellengän muuta tietä autuuteen tee,
 kuin sitä, jota kaikki, katuwaiset edellämme käy-
 neet owat. Moses käypi edellä, sitten seuraa Chri-
 stus. Laki on meidän kurittajamme, joka aiaa
 meitä Jesuxen Christuren ristiin tygö, että me wan-
 huriskaari tulisimme uskosta. Gal. 3: 24. Joka
 toisiin tahtoo, ja luule parannuyeta joutuwansa
 uskoon, hän pettää itsens, ja waeltaa täysinäisä
 makialla toiwolla taitwaasta, helwettiin. Ei sii-
 hen muuta tule, se syntinen kowa sydän pitää rikki
 syd.

sydäntä, muserrettaman, särjettämän Lain kaut-
 ta, ei se muutoin ole sovelias vastaan ottamaan
 Jumalan armoa ja Jesuren Christuren Berta.
 Se mettitynyt autia pelto, joka niin kauvan on
 maannut, ruokkomata, ja on niin monilla pen-
 sailla ohdakeilla ja orjantappuroilla ylikasvanut,
 tähtynyt esin ulosjuuritettua, ulospoltettua ja kadu-
 nättää ennen kuin Ewangeliumin siemen, eli se
 kallis nisun jowä Christus, taitaa siihen tarttua
 kasvaa ja kantaa hedelmää.

S. 36. Nyt en epäile, monta sydäntä sellai-
 sessa tutkiskelemuksessa mahtawat olla uskotetun, et-
 tä sen sillä lailla niinkuin sanottu on pitää ole-
 maan parannuksen kansa, ja ei toisin he mahta-
 wat antaa Jumalan hengettä joka sanansa puhuu,
 olewan oikeuden; mutta minä pelkään, monen
 ajattekan, heillä jo olleen sellaisen katumuksen,
 koska he kuka tiesi, toisinaan ovat tunteneet jota
 kuta hämmästyksää ja pelkoa, erinomattain, koska
 he ovat walmistanneet itsiäns, sen korkiaasti an-
 siollisen ehtollisen mahdolliseen nautintoon, koska
 he wiriämässä, kuin muutoin tapansa on ollut,
 ovat rukoilleet, weisanneet ja auyens huutaneet
 Jumalata, syntein anteeksi saamisesta, jonga siwu-
 sa heidän silmänsä ovat toisinaan wuodattaneet
 kyonneleita, kuin he ovat itsens hiljeyens pitäneet
 ja waatimuksesta, eroittaneet itsens seurasta, ja niin
 kätittäneet, kuin katumaiset syntiset tapaawat.
 Nyt näitä neuwoareni, tunnustan mielelläni, et-
 tä Jumalata pelkäämisessä hursteissa Christitöissä,
 jotka seisowat Jumalan armoa, eläwät uskossa-
 sa, ja ahkeroiwat pitämään saastuttamatointa o-
 maatuntoa Jumalan ja ihmisten edessä, ei sellaisia
 parannuksen harjoituksia ja merkkejä pidä ylläkat-
 sottamaan; mutta meillä on tässä, jota wältämä-
 tä, vielä kerran tähtynyt muistuttaa, tekemisää niit-
 ten kans, jotka tähän asti pitkittämillä ovat elä-
 neet

neet tietäväisiä synneistä! ja joisa muutoin ei yhtään Jumalisuuden kiiwautta ja ahkerutta löydy, mutta taitaa tapahtua, sillä ajalla, kuin he tahtovat, niinkuin tapansa on puhua, tulla hurkkairi se on, käydy pyhällen ehtoollisellen; niillen pitää syystä eteen asetettamaan ettei sellainen lennatus parannus, jollei enäämpätä ole sen myötä, ei ole oikfiata laija, eikä taita pidettää oikfiamielisiä ja täysitekoisina, koska se pyhä Raamattu asettaa eteemme ulkokullaisia ja jumalattomia ihmisiä; joisa sellainen on löytnyt, jotka kuitengin senjälkeen niinkuin edeltäkin, ovat pysyneet ulkokullaisina ja jumalattomina. Sistä jumalattomasta Israelin Kuningaasta Achabista jutellaan, että kuin Jumala Prophetansa Elia kautta, antoi ilmoittaa hänellen vihansa ja rangaistusta, rewdäs hän waattensa rikki, ja weti säkin ruumiilensa, makais siinä, paastois käwi kymärsä; ja kumarfi itsensä Herran edessä; 1 Kuning. kirj. 21: 21, 27. waan sydämmensä pysyi muuttumattomina, ja hän pysyi epäjumalata palwelewana jumalattomana ihmisenä, joka oli vihainen Jumalan palweliallen Michallen, ja käski rawita häntä murhen leiwällä ja wedellä, 1 Kuning. kirj. 22: 8, 27. sentähden että hän oli puhunut, niinkuin Jumala käskennyt oli.

S. 37. Israelin kansasta, jotka yli korwain istuit alhalla epäjumaluudessa, wäärnydellä ja muissa synneissa, juttelewat Prophetat, heidän kantaan palion uhria Herrallen, eikä sitä halwinta, mutta sitä lihawata ja syötettyä, ei myöds antaneet ruoka uhrin ja suitsuren puuttua, että he uupilla kuilla ja sabbateilla tulit kokoon; Jes. 1: 11, 13. he paastaisit ja waiwaisit ruumistaansa; he tulit Prophetain tygd seurakuntaan, ja istuit heidän edessäns (niin halullisina ja kunniallisina) niinkuin Jumalan kansa ja kuulis heidän sanoansa; he koe
huit

huit heidän saarnojansa, ja tiesit paljon puhua niistä; mutta ei he ensingään tehneet sen jälkeen, vaan seurasit edespäin ahneuttansa. Hes. 33: 31. Samoin puhutaan siitä Romalaisten Maanherasta Felixestä, kuin pyhä Pawali saarnais hänelen, wanhurstaudesta ja puhtaudesta ja tulewasta duomiosta, että hän tuli hämmästyriin ja niin liikuteturi, ettei hän pidemmältä tainut kuulella häntä, kuitengin idi hän siiri wanhari jumalattomari, ahneeri ja wääräri Felixeri, ja ei parantunut. Ap. T. 24: 25, 26. Sauli Israelin Kuningas, tuli Dawidin liikutawaisesta puheesta, yhden ja toisen kerran siihenasti taituteturi, että hän tunnusteli kohtuuttomuutensa, ja wuodatti kynnneleensä, vaan pysyi kuitengin hänen wihollisnansa. 1 Sam. 24: 17, 21. Ja ettän päättänen, aiwan perkeleet wapisewat sen Wanhurstaan ja Pyhän Jumalan Majestetia. Jac. 2: 19. Ja pysywät littekin perkeleinä. Tästä on selwä, ettei ihminen, ehkä hän löytää sellaista tykönsä, taida vielä olla wakuutettu, olewansa oikein katuwaisen syntisen. Sillä ei se oikia parannus seisolewansa halukisuudesa, eikä myöskö ole parin hetken teko (minä puhun niistä jotka terweet owat, ja joilla on aikaa kääntyä) mutta sitä on tekemistä kakeri elinajari, Jumalan nuolet tungewat sywästi sydämeen; oikein katuwainen kääpi usein koko päivän murheisansa; hänen syntinsä ja kipus on aina hänen edesäns; hän tunnustaa pahattekons ja murehtii syntinsä tähden; Ps. 38: 3, 7, 18, 19. 51: 5. Jumalan käsi on nolla ja päivällä raskas hänen päällänsä, niin että hänen nesteensä kuiwaa, niinkuin se kella kuiwa on. Ps. 32: 4, 5. Eikä pidätä, ennen kuin hän yrittotiseen tunnustukseen raukee, ja sydämeensä kääntää itsensä Herraan.

§. 38. Sentähden Dawidista, joka waikka
 D 2 hän,

hän, nöyrästi tunnustettuaansa: Minä olen syntiä tehnyt Herraa vastaan, Prophetalta Nathanaelta lohdutettiin, ja synneistäänse vapautettiin, näillä sanoilla: Minä on myös Herra sinun syntiä ottanut pois, ei sinun pidä kuoleman. 2 Sam. 12: 13. S. 35. Pitkitti yhtä hyvin, sydämmellisesti parannus halullisuudesaansa, niinkuin se 51 Psalmi muiden kansa todistaa. Manassesta olemme jo sanoneet: että hän tuskasansa, rukoili Herraa Jumalataansa, nöyryytsi itsensä, ja rukoili siisimmissä, niinkuin Naamattu puhuu, tietä antain, hänen sangen sydämmellisesti, ahkerasti ja moninkertaisesti pyytäneen Jumalalta synteisä anteeksi saamista, 2 Nika kirj. 33: 12, 13. niin on myös tuttua, kuinga se vanhaa ja ensimmäinen Seurakunta Uudessa Testamentissa, on usein kauvan aikaa, koetellut nyten parannusta, jotka kasteensa idlleen olit langenneet tiettyihin karkeihin synteihin, ja kuinga niiden monena vuonna, eroitettuna yhteisestä Jumalan palveluksesta, ovat tähtyneet, monilla kyyneleillä ja huokauksilla, todistaa otisesta katumuksesta, ennen kuin heitä idlensä vastaanotettiin. Nyt ei tosin minun mielimiseni ole juurikuin ei joku muu, taitaisiolla wakaista parannusta, waan se joka tapahtuu, pitkä aikuisessa wasituisessa murheessa; sillä, tiedän kyllä, sen olewan Jumalassa, kuinga piaan hän tahtoo antaa, sen hämmästyneen syntisen kuulta iloa ja riemua, ja autuudellansa ja arvollansa lohduttaa häntä; mutta tarkoituxeni on ainostas tämä, että minä tahdon wastustaa ulkokullaisia ja huikentelewaisia kewiä mielisiä sydämmittä, ja osottaa, ettei se ollengaan ole parannusta, kuin hetkeri aikaa, ollaan halullinen, olewana, laiteetaan itsensä rukoureen ja rippiin, ja pitkitetään sittekin toki tawallisessa synneistäänse. Parannuksen pitää oleman pysyväisen ja johonguun

määrään yhdenlaisen syntien kansa; joka on tehnyt suuria raskaita syntejä, pitänyt jumalattomuuden tapanansa ja käsitönsä, ei hän saa luulla, kaikki oleman hyvin toimitetun, kuin hän ainoastans parit kertaa asettaa itsensä halulliseksi, huokaa ja sanoo, Jumala armahda minun syntisen pädänti. Mutta hänen tähtöy joka päivä ruukoilla Jumalata totisesta katumuksesta ja murhasta muserretulla ja katuvaaisella sydämmellä, hänen pitää suurella wakuudella, siimmäisimmällä rukourella, kynnneleillä ja huokauksilla, joka päivä maata, Herransa Jesuren jalkoin juurensa, ja niinkuin synti on ennen ollut joka päivänen päivätyönsä ja aikansa kulutus, niin pitää nyt katumyksen ja parannuksen oleman elinkautensa työ ja wastuinen harjoituksensa.

§. 39. En tosin waadi, että syntein katumyksella pitää joka kaltaisuus pahoillen teoillen Jumalan edessä oleman, juurikuin hän taitais ja pitäis itse kylläri tekemään synteinsä tähden: sillä ehkä joku kuluttais kaiken lopun ikäänsä jäkissä ja tubassa, paastolla ja rukouksella wuodattais niin monta kynneltä kuin sateesa on pisaroita, ja ehkä hän itkis werta eli pieräis itsiänsä että weri juoksis, niin ei sittedään sillä yhtään syntiä tulis moreturi, eikä kaikki yhteen olis ollengan armollista woittamaan Jumalan armoa, joka siltä ainoalta synnin korjaajalta, ristiinnaulitulta Jesurelta Christurelta nyinäs meillen woitettu on. En myöskä tahdo tällä tehdä jotakuta suoramielistä ihmistä, joka katuu syntiensä epäilewäiseksi, katumyksen kyllyydestä, (jonga kansa edespäin asioiduri tulee) waan minä puhun ulkokullaisia vastaan, jotka yhdellä eli toisella huokauksella, muutamain rukousten lukemisella kirjasta, tahtowat koko katumyksen ja parannuksen työn, moniwootisen jumalattoman elämänsä tähden tähteturi, ja kuitengin

sitten heillä olewan vapauden pitkittämään syntiä, luulten, taitawansa joka kerralla helposti joutuwon parannukseen; nämät pettävät itsensä, eivätkä tiedä, mitä synti, katumus, usko, parannus, armo ja syntein anteeksi saaminen ovat. Yri iso Kirkkon Opettaja sanoo sangen hywin: Parannusta tahtoa, harjoittaa katumusta, ei ole niin halpa työ, kuin suuruttomat sydämmet tuntevat, ei pyhä Raamattu muutoin käytäisi niin vaikuttawaisia sanoja siihen, niinkuin rikki löydy, rikkirewitty, muserrettu, särjetty ja sellaisia, eikä myöskin Dawidi muutoin olisi nauttanut, niin surkiari, niin walittanut waikeroisuus ja ollut päiwät ja yön murhellinen: totuus tähän waaditaan. Toinen sanoo: Pyhä Hengi matkaan saattaa ja vaikuttaa sanan kautta totiseen katumukseen, jonga täytyy kaswaa totisen mielissä parannuksen harjoitukseksi, waan ei taida koskaan tässä elämässä olla kylliksi tekemää ja täydellistä, Jumalan edessä. Ja vielä toinen sanoo: mitä rohkeutta se tahtoisi kuolemansa tehdä, jos joku pitää wanhurskaan nimeen niin halpana, että hän jättäisi tyhjänä sulahan wäärnseen, luulettaa ittellensä Ewangeliiumillista uskon wanhurskautta, ajattellen, uskon ja parannuksen, olewan halwan kappaleen, niin että hän kohta wanhurskautetaan, kuin hän ainoastansa sanoo: Jumala armahda minun syntisen päällen! Eli: Herra minä uskon! ac ei, siinä köyhä petetty ihminen, totiseen uskoon waaditaan paljon, reissuuden horjahtaminen sen siwusa oleman pitää 1. Mos. kirj. 32: 25. (että minä niin tästä asiasta mahdan puhua) ennen kuin joku sen köyhän Publikanin kansa, warsin oikialla totuudella löydy rintoihinsa, nöyryydestä keriää armoa, ja niin menee wanhurskautettuna kotiinsa, niin saadan kowat sydämmen kalaukset, tullaan woimallisesti painimaan owan järkensä kansa,

ja, lihan ja weren kansa, aiwan itte perkeleen kansa. Niin pyhyt se nyt siinä, että se oikea katumus ja murhe syynnin ylitse on lopitse tungewata, totista wasituista, se rikkirepi, musertaa ja särkee sydämmen, sillä on tussa pelko ja hämmästyks myötänsä, niinkuin myös wiha ja kiiwaus syntiä vastaan, se on esimaku helwitistä, juuri kuin Ewangeliumi taitwaan esimaan myötänsä tuo. Joka ei tästä tiedä eli huoli, eikä myös ole koskaan tästä sydämmesänsä jotain tuntenut, älköön luuleta kukan itsiänsä olewansä katumaisen lugusa, eikä tarwitsewansa olla suurullisen enää syntiänsä tähden; hän alkakoon tänöpäni kääntymään Herran tykö, kaikesta sydämmestä, ja totuudella aurihuutamaan Jumalata Jesuren Nimmeen, että hän tahtoisi armostansa antaa hänelen wakaisesti katumaisen sydämmen; sanokkaan Dawidin kansa: Luo minun Jumala puhdas sydän, ja anna minulle uusi wahwa hengi, Ps. 51: 12. joka rikkaudeta ja ulkokullaisuudeta, katumis syntiänsä, ei hoipertele uskosa, ja myös edespäin seisoo lujemmasti satanan kiusauria, mailman hauturia ja syntisen lihan pahoja haluja vastaan, kuin se, sen pahempi, tähän asti tähnyt on.

2. Hoidotyks.

5. 40. Mutta meidän täytyy lawiammin osottaa, totiseen parannukseen koettelemusta myös siitä toisesta kappaleesta, nimittäin uskosta, samoin kuin uudesta kuuliaisuudesta, joka wältämättä seuraa totista parannusta. Se on tosi, ja Pyhä Raamattu, niinkuin koettelemuskin, opettawat sen, että oikein katumaisesa syntisessä löytynyt suuri muutos Herran Jesuren päällenkationus ja armon wäliskappalten suhteen jotka hänen meillen eteenasettawat ja taritsewat; hyri ihminen joka on mailmaan haluuntunut, ja elää katumattomuudesa ja synneisä, ei huoli Christuksesta juuri

suuresti, hän kuulutelee hänestä puhuttavan kylmäkissoisella sydämmellä, se on hänestä wanha, kuin siitä ristiinnaulitusta Jesuksesta Christuksesta puhutaan, ei Ewangeliumi maista hänellen, hän lukee Raamatua niinkuin halpaa kirjaa, joka löydetään jokapaikass, ja jonga Pawali ja muut pyhäät Jumalan Miehet meillen opettawat uskon wanhurkskaudesta, se on hänestä pieni assa; hän menee Kirkkoon enämmin lystin wuori, ja tawastansa, kuin wiemään myötänsä sydämmellistä nälkää ja janoa Jumalan armoon, joka sanasa taritaan, ne Raamatun sanat, joita muut lehuwat sydän ja pää sanoixi, ja sanowat olewan mahtiammat kuin hunajan ja mesileiwän, ei taida mitään huwitta hänen turhuudella ja mailmalla tähtettyä sydäntänsä. Muut maalliset, leikkiset, sukkelat, ja mailman mielellä ja hengellä kirjoitetut kirjat, owat hänellen, rakkaammat, kuin taikkein Propheetain ja Apostolein kirjoitukset, kuin uskowaitten yhdistyvästä ja osallisuudesta Christuksesta puhutaan, niin se on hänestä hulluutta, eikä taida sitä käsittää, eli luulee, sen jo aikaa opineensa, taikka ettei siitä suuresti lukua ole; kylä hän käypi Herran pyhällä rakkauden atrialla, waan ilman nälkää ja janoa, ilman makua, ilman iloa, kylmäkissoisella sydämmellä; lyhykäisiksi: hän on niitten ihmisten wertainen, joka näkivät kylä Jesuksen lihansa päiwinä ja rupeisit pyhään ruumiseensa, waan ei niinkuin wertawuotawainen waimo, joka terweydenensä tuli osalliseksi siitä woimasta kuin hänestä lähti; Luc. 8: 43. hän on niinkuin rawittu lapsi, joka tekee leikkä parahimmalla leiwällä, paloo sitä, ja jalakains alla polkee.

S. 41. Mutta katumaisen ja oikein edäntyneen ihmisen laita, on perdti toisin; sillä kuin hänen sydämmensä on totisesta katumuksesta peljästynt, muser:

musferrettu ja murheellinen, niin se rupee sydän
 pohjaisella huokauksella ja halulla ikävöimään a-
 yua. Niin pian nyt, kuin Ewangeliumi siihen
 tulee, ja tarjoa silleen suurullisellen syntisellen ri-
 stinnaulittua Jesusta, niinkuin Jumalalta asetet-
 tua armoistuinta, ja hänen kallis werensä rupea
 juoremaan sinnin haavoihinsa; silloin huomait-
 se hän, mikä makeus Jumalan Sanasta salattu on,
 silloin tuntee ja kokee hän sen olewan Jumalan
 voimaa, manaa, ja sydäntä wirtwottawa taitwaan
 leipä. O! kuinga makea itsekukin pääsana sil-
 loin on, sen entisen katkeruden päällä! Kuinga
 kallis Raamattu sitten hänestä on! hänen miele-
 stänsä on jokainen Jumalan lupaus Christuksesta,
 yri wakuutus syntein anteeri saamisesta ja sielun-
 sa autuudesta, kirjoitettu Jesuksen Werellä; sil-
 loin hawaitsee hän että jonga hän ennen piti
 pätkänä hulluutena se on kaikki täynnäns hengee
 ja elämätä; täynnäns Jumalallista wisautta ja
 voimaa; silloin tunnustaa hän, että niiden suk-
 kelimpain ja wiisahimpain pakanain kirjoitukset o-
 wat tyhiä jaarituria, ja Sodomian omenain wer-
 taiset, jotka päältä näyttävät kaunhilda, mutta
 joiden sisäpuolella ainoastans tuhkaa ja tomua
 on, ei hän silloin mielestänsä osaa kylliri arwata
 sitä makeata Walimiestä ja ainoata Lunastajata,
 ja hänen ristiansä, wertansa ja ansiotansa; silloin
 hän oppii ymmärtämään, kuka se kauppa mies
 on, joka etsi hywiä päärhyä, ja koska hän löysi
 yhden kalliin pärlyn, meni hän pois, ja myi kaik-
 ki mitä hänellä oli, ja osti sen. Matth. 13: 45, 46.
 Ei hän silloin tahdo muusta kestään tietä, kuin
 ristinnaulitusta Jesuksesta. 1 Cor. 2: 2. Sil-
 loin lukee hän kaikki wahingori ja raiškari, Her-
 ransa Jesuksen Christuksen tuntemisen suhteen;
 Phil. 3: 8. Silloin ei hänellen ole parempata,
 eikä myös halaja suurempata kunniaata, korkeut-

ta, riemua ja iloa, tässä eikä tulevaisessa maailmassa, kuin maatayensa Wapatajansa jalvoista niistä suutelemassa; silloin on hän aina hänen silmissänsä ja sydämessänsä, ei hän langee hänen mielestään päiväällä eikä yöllä; silloin sanoo hän kaikesta sydämessään: Herra Jeesus! kuin sinä ainoastans minulla olijit, niin en minä ensingään taitwasta engä masta tottelli! silloin ei hän waihettaisi yhtä ainoata Jesuren Christuren Jumalan Wajan Weren pisarata koko maailman rubineihin, diamanteihin, päärlyihin, kultaan ja hopiaan; Silloin hän oppii maailmata ylönskatsomaan, ja löytämään enämmin iloa ja halua Jesuren oriantappurakruunuun, kuin kaikkijn maailman kullais käärviin ja kukka tarhoihin.

S. 42. Silloin walittaa hän kynnneillä, niin myöhän tullehensa wapatajansa tuntoon, ja tänä itensä, ettei muulla lailla kulutaayensa loppua tästään, kuin autuuri tekiansä rakkaudessa, palveluksessa ja kuullaisuudessa; silloin hän myös etsii saadarensa muita hänestä tietämään ja rakastamaan, hän toiwottaa hänellensä ääntää, jolla hän tähtäisi kaiken maailman, idästä länteen, ja etelästä pohjaseen asti, lewittäärensä, ja juulistarensa ristinnaulitun Jesuren korkeutta ja kunniata. Silloin hän kiiwoittelee maailman kiihtämättömyyttä ja sokeutta, joka ei sellaisesta autuudesta ole taallans; silloin hän huutaa ne, waagan Margreiwini kansa Wicosta! olewat kadotetut rahoinensa, jotka niin suurexi arwaawat kaiken maailman kullan, kuin hetken osallisuuden Christuren kans; silloin hawaittee hän, mikä lohduks woima ja elämä pyhästä Ehtoollisesta on; silloin tuntee hän, ettei kaikki luontokappaleet, niin monet kuin he owat, taida saattaa sielullen sellaista lepeä ja iloa, kuin Lunastajansa halpa ateria, johon hän on meillen walmistanut taitwaan maan

pääle

päällä; silloin on Jeesus hänellen kaikki, ja Jeesureta kaikki ei mitään; silloin tulee sanoturi: Serakkaus kuin Jeesurella on minuun, on muullen kaikki kaikis, hän on mun aurigoni, lähteeni selwä, joka antaa suloisen wilpoituren, hän on mun makia wijnani, mun taimaan leipäni, pahat waatteni ja kruununi, lohduitureni kaikesa häädäsäni asuuntoni uskon kautta. Nyt koetelkaat taas Christilliset sydämmet teitänne täsä ja perättäät, jos te olette oikein katuwaiset syntiset: ei totinen parannus taida olla ilman uskota, eikä usko ilman Herraa Jeesusta, ja niiden armo wälkappalten korkiasa armosa pitämistä, jotka häntä meillen tarjoowat, josa sydän wield on kylmäkiskonen Herraa Jeesusta kohtaan, josa se ei suurta lukua pidä hänestä ja ansioistansa, sanastansa ja pyhästä Ehtollisestansa, taita kauwan käydä, yriwakaيسةsti ja halullisuudella häntä ajattelemata, taitaa kiiwaudeta nähdä ja kuulla mailman jumalatointa kiihtämättömyyttä ja pilkkaa, korkiammaksi arwatan ajalliset omaisuudet ja mailman tawarat, kuin Jeesuren Werta ja ansiota, häpee Christuren ristiä, i. n. e. siinä tehdään itsellens turhaa toiwoa, ihmisen totisesta parannuksesta ja kääntymisestä: edespidin pidä kuitengin, opeturesa uskosta, tästä lawiamuualta ajettemaan.

3. Synödytyös.

§. 43. Tästäedes lienee helppoa koetellayemme parannusta myös uutta kuuliaisuutta ja hänen hedelmiänsä myödeni sillä totiseen parannukseen myötä, niinkuin edelläkäsytisestä; juttelemuksesta on selwä, on suuri muutos, jonga ei ainoastans se ihminen itse, josa se tapahtuu, mutta myös muut ehkä he owat jumalattomat, taitawat hawaita; se on Jumalallinen waikutus meissä, jota ei taita salattaa, se alkaa sydämmesä ja lewitäyren sieltä kaikkijn jäsenijn, kaikkijn ruumiijn ja stelur
woi.

woiniin. Se kääntä sydämmen synnistä Jumal-
 iaan, ja hänen pyhdään kuuliaisuutensa, se tekee
 uuden sydämmen, uuden hengen, uuden mielen,
 jonga pädillen Apostoli tarkoittaa, kuin hän sa-
 noo: Jos joku on Christuresa, niin se on uusi
 luondokappale; wanhat ovat kadonneet, katso,
 kaikki ovat uudesti tulleet. Mutta ne kaikki o-
 wat Jumalasta, joka meitä on itse kanssansa so-
 wittanut Jesuren Christuren kautta. 2 Cor. 5:
 17, 18. Sellainen eroitus kuin on kuolleella ja
 elävällä ihmisellä, häwinneellä, oriantappura
 pensaililla; ylikaswaneella, ja kynnetyllä kylwetyl-
 lä pellolla, mettälisellä ja istutetulla puulla suit-
 sewalla pahoin haisewalla kyntilän sydämmellä
 ja kirkkäästi loistawalla kyntilällä, ilkiän retkiellä
 Karanneella käämällä ja kuuliaisella siwiällä po-
 jalla, irstaisella yhteiseillä huoralla ja awuisalla
 puhtaalla neitseellä, sellainen eroitus on myös
 kääntyneellä ja kääntymättömällä ihmisellä, jon-
 ga pyhä Raamattu ylipään selwillä sanoilla ja
 esimerkeillä opettaa, josta edespäin tästä työstä, Ju-
 malan avulla lawiainnoin toimiteturi tulee. Tä-
 lä erällä perään ajattelee Christillinen sydän, näi-
 tä Apostolin sanoja: Jumalan olkoon kiitos, et-
 tä te olitte synnin palveliat, mutta nyt te olette
 sydämmestänne kuuliaiset, sen opin esikuwalle, jo-
 honga te annetut olette. Ja että te olette wa-
 pahdetut synnistä, niin te olette wanhuriskauden
 palveliari tulleet. Rom. 6: 17, 18. Te olitte en-
 nen pimeys, waan nyt te olette walkeus Herras-
 sa. Eph. 5; 8. Ja näitä pyhän Peetarin: Kat-
 sofaat! ettette enä sitä aikaa kuin hän lihassa edes-
 päin on, ihmisten himon jälkeen, waan Jumalan
 tahdon jälkeen eläisi. Sillä kyllä siinä on, että
 me edesmennehen ajan elämästä kulutimme pakan-
 nain mielen jälkeen, waeldaisamme wastaisuudesa,
 himoisa, juopumisesa, ylönsyömisesa, ylönsyömise-
 sa,

sa, ja hirmuissa epäjumalden palvelurissa. Ja he kääntymättömät oudotuvat, ettette enää heidän kanssansa juore siihen säädöttömään heikumaan menoon, ja pilkaa. 1 Pet. 4: 2, 3, 4. Tätä asettaa Apostoli, synnin elämän ennen kääntymistä, ja armon elämän kääntymisen jälkeen waistaruten, ja waatii että me lopun elinajastamme kääntäisimme Jumalan pyhän tahdon jälkeen lapsellisesa kuuliaisuudesa: osottaa myös, muutoksen kääntyneiksi olewan niin suuren ja hawaittawan, että myös uskottomat ihmettelävät, että he niistä äkisti owat saaneet toisen mielen, ja nyt sydämmestän wibaawat himoja, joisa he ennen, heidän kansans etsit iloansa.

S. 44. Tätä taitaan nyt lawiammasti päätätä ettei muutos ainoastans tapahdu ulkoraifesti, mutta erinomattain sisällisesti; sydän uudistetaan ja pyhitetään ensin Jumalan armolla ja hengellä. Se kääntynyt ihminen saapi toisen, nimittäin Christuren mielen, hänen ymmärryensä walaistaa, tahtonsa muutetaan, halunsa pyhitetään, ei hän enää elä lihan waan Hengen jälkeen, jolla hänesä asuu, mailman ilo on hänellen takka, sen wiisauus hulluus, hän pakenee hänen kanssa kääntymistänsä, ei hänellä ole yhtään osallisuutta, pimeyden hedelmättömissä töissä, waan paremmin nuhtelee niitä, Eph. 5: 11. hän ahkeroitsee joka päivä tullayensa enämmin ja enämmin Jesuren kumwan kaltaiseksi; hän puhuu, ajattelee ja tekee toisin kuin ennen, hän harjoittaa itsensä Jumalisuudesa, ja etsii sydämmestänsä palwellayens Jumalata pyhyydеса wanhurskaudesa hänen edesän, kaikenä elinajanansa. Luc. 1: 74, 75. Hän taistelee joka päivä synnin kans, joka wield asuu hänen lihasansa, ja alaspainaa sitä Jesuren woiwama, ettei se saa waltias olla ja rauweta, hän walittaa sydämmellisesti niitä puutoria ja heiko-

uria,

uria, joita hän vielä löytää tykönsä ja pyrkii sydämmellisellä totuudella niistä poistamasa ja parantamasa. Hänellä on kiiwaus Jumalastansa ja hänen kunniaastansa, hän etsii myös opettarensa muillen wäärillen Jumalan teitä ja toiwottaa, että syndiset hänen tyköns palajaisit; Ps. 51: 15. ei hän häpee Herrasta Jesurestansa, hänen ristiästänsä, alhaisuudestansa, köyhyydestänsä, hän tunnustaa Hänen Nimeänsä wapaasti ja julkisesti maailman edessä sanoilla ja töillä, ja kättyä itsensä joka ajalla ja paikalla niinkuin Christitty. Hän ylistää ja rakastaa Jumalastansa äärimmäisestä woi- mastansa, ja pitää sen korkeimpana onnenansa, että hän Hänen armostansa, on kutsuttu pimeydestä hänen ihmeelliseen walkeuteensa, 1 Pet. 2: 9. hän makaa jokapäiwä laswoillansa Herran Jesuren jalwoisa, kistään häntä, että hän on hänen werellänsä synnin spitalista puhdistanut ja osallisuuteensa ylösottanut. Luc. 17: 16.

S. 45. Eikä myös tämä muutos ole waadittua ja pakotettua, niinkuin meni ihminen wanhuudelta ja huonoudelta, eli köyhyydeltä, taikka muutoin joltakulta ulkonaiselta pakolta saatetaan siihen, että hän lakkaa tarkeista synneistä, että hänen tähtyn pidättää juopumisesta, haureudesta, ylölistydestä ja hekumaasta, waikka kuitengin sydämmensä pysyy muuttumattomina ja sillä pahalla himolla ja rakkaudella entisiin synteihin tähtettyndä, niinkuin toisiansa tähtyn äkästä ihmisiä jotka ovat melkein wanhat, että waikkei he enää itse jara tähtydä itsiäns, eiwät kuitengaan moitti muita jotka sitä harjoittawat, waan ihantelewat siitä, kuin he taikka itse näkewät, eli muilta kuulewat, kuinga juoppi sangaarit sotia käywät toisiens kansa, ja kuinga yksi on juonut toisen ylösalaisin, mingä riettauden se, eli se, on siinä tehnyt, j. n. e. Moni wanhuudesta ja hekumaallisesta

sta synnin elämästä kuitwettunut ruumis, ei kyske, ne endä lihalliseen himoon; kuitengin todistaa, häwitöin suunsa, pahentawaisella puheella, entisten ilkeystensä luettelemissella, joita hän halulla ja naurulla itsellensä muistututtelee, että huoruuden piru sittein niinkuin ennengin asuu hänen sydämmesänsä, jolta ei paha tahto, waan ainoastans woimat puuttuwat. Se wanha orjantappura pensas, ehkä hänellä on monta kuitwaa oraa, ja wakkiaan joutumasa, taitaa kuitengin vielä repiä ja pistää, ehkei sellaisella perällä, kuin se joka vielä wiheräinen ja nuori on, kuitengin on se hyri, niin hywin kirottu kuin toinengin. En taida tunnustella sitä jorikuri oikari parannurexi, jos se wanha isä, joka nyt käy haudan partaalla ja huonudelta tulee maadituri pidättämään juopumisesta ja haureudesta, taitaa toki hywin siittää, että poikansa tekewät niinkuin hän on tehnyt, ja ei ahkeroitte welwollisella kiwaudella ja täydellisellä auttawilla wälkappaleilla pidättyttämään heitä siitä, waikka hän toisinans lähestymään kuolemaan ja Jumalan duomion pelwosta, lukee kirjasta iongun rukouksen syntein anteexi saamisesta, huokaa ja osottaa itsensä huriskaari. Ja kuinga taitaan sanoa sen sydämmesä olewan wakkaisen katumuksen nuoruutensa syntein yli, ja pyhää lujaa aikomusta kaikkia sitä vastaan, jolla Jumala wihoitettaa taitaan, joka annetusa tilasa huwituksella ja naurulla niitä luettelee, eikä pyhä ärtimissellä woimalla muita niistä poisstarensa? Sellainen ihminen tekee Jumalan edesä wanhoja syntiänsä uudesta, niin usein kuin hän huwituksella niitä muistututtelee; se on vielä kaukana totisesta parannuksesta, joka vielä taitaa nauraa syntiänsä; sillä hänen sydämmensä riippu vielä synnistä; waikkei hänellä endä ole woimaa täyttämään sitä; se on wieras sydän joka uudella ihastuksella

taitaa puhua wanhoista synneistänsä. Niin on moni ihminen kōnhyhdestä joutunut siiri, ettei hän enää taida juoda, korttia lyödä, ja waatetaa itsensä yli säätynsä, mutta ettei hän ole vielä oikein kääntynyt, osotaren koska hän sangen haluisesti vastaan ottaa tilan sellaisiin lempi synteihin, ja antaa koko elämänsä wanhan ylventensä tietä ic. Mutta se oikia parannus juoree siitä Jumalan armosta muutetusta ja uudistetusta sydämmestä, ei hän taida kynneltöinnä ja huokauksitoinna muista entisiä syntiänsä, hän waroittaa muita sydämmellisellä nytötisuudella. Ja kawahtaa itsensä kaikesta tilasta, jonga kautta hän taas taitais joutua pirun werkkoihin, hän ahkeropi raittista kohtuullisesta, puhtaasta elämästä, ehkä hänellä on waraa ja woimaa, entisiä syntiänsä täyttämään, hän ajattelee taapain entistä elämänsä, pelwolla ja hämmästyrellä ja kiittää usein Jumalata kynnelleillä, ettei hän ole hukutanut, häntä wihansa, ja ansionsa jälkeen temmanut häntä ijankaikkiseen turmelukseen.

§. 46. Niin taitaan kääntymisen wakuus myös ymmärrettää siitä, ettei ihminen ydätä itsellensä yhtään syntiä, mutta luopuu koko sydämmellensä kaikista kuin on Jumalan pyhästä tahtoa vastaan, ja että hänellä on aikomuus heittäjänsä ei ainoastans siinä eli tätä syntiä, waan kaikkia, ja niin paljon kuin hänellen Jumalan avulla on mahdollista, wiettämään pyhää ja Jumalista elämää, ja siinä pitkittämään aina loppunsa asti. Muutamat ihmiset lakkaawat synnistä, osittain pelwosta, kuin Jumalan duomio ja rangaistukset häällywät ja käywät heidän yllitsensä erinomaisesti, eli yhteisesti kaikkein ylitse; osittain ajallisen hōdytyksen tähden, niinkuin koska joku luule rikkaaseen naimiseen joutuwansa, ja sen wuori eränee pahasta seurasta, ja waros itsensä juopumisesta ja
 Kort.

Forttia ihmästä; eli hnyvästä, mutta vetollisesta
 ja huikentelemaisesta aikomisesta, niinkuin koska
 joku tahtoo kända silleen korkiallen ehtollisellen,
 ja muutamixi päiwixi pidättää tavallisista syn-
 neistänsä, ei kuitengaan pidemmältä, kuin se te-
 to on täytetty luopuwat kans kyllä muutamit,
 muutamista sonneista joihin he tottuneet ovat,
 waan walitsewat sen sian toisen; he karttawat
 seuraa ja juopumusta ja langewat ahneuteen;
 kyllä he tahtowat pidättää kiroilemasta, mutta
 ei he myösk suuresti huoli rukouksesta; ei he enää
 tahdo sunnuntaina juopua, kuluttawat kuitenqin
 ajan, turhuudella, leikillä ja muulla hulludella,
 ei he tahdo enää alkaa julkista riista ja sopimatto-
 muutta, waan jos joku siihen tilan antaa, ei pal-
 jon härsyttää itsensä, niinkuin he puhuwat, ei
 he tosin tahdo keltään ottaa hänen omaansa,
 waan ei myösk antaa takasin sitä kalua, jonga he
 wäärnyhdellä woittaneet ovat, eikä myösk olla tar-
 witsewisellisen lahimmäisellensä mielexi, j. n. e. se
 on ajaa satanata ulos yhdestä owesta ja päästä
 toisesta sisälleen; ei se ole parannusta tehdä, waan
 tekewänä, totisesti parantawa ihminen, uudistaa
 fastensa liittoja Jumalan kans, ja luopuu sy-
 dämmellisesti perkeleestä, ja kaikista hänen teoi-
 stans ja kaikista hänen menostans, ja niin iäise-
 sti; hän julistaa, tahtowansa, niin kauwan kuin
 hän elää, olla kaikken synnin ja kaikken jumal-
 lattoman menon wihollinen, että hän wastuise-
 sti tahtoo taistella ja sotia sen kansa, rufoilla sitä
 vastaan, kaikilla woimillansa wastustaa sitä, ei-
 kä millongaan suostua johonguun ehdon syntijn,
 maranee mitä maranee, tehnee lihallensa ja we-
 rellensä hnyvä eli pahaa, katsonee maailma nurin
 eli suurin, se on hänen, yriwäkainen ja luja aiko-
 misensa, ettei koskaan tietensä ja tahtoensä wihoi-
 taarensa Jumalataansa, johonga hän häneltä py-
 hän

hän Hengensä armoa hartaamasti auyens huus-
taa hänessä kuluu

Mailman turha tapa,
Sinust' olla wapa,
Tahdon todella,
Etsä minua petä,
Etk' saa syntiinj wetä,
Pahoill' juonilla.
Koreus ja prameus
Hekuma ja kaikki muut synnit,
Idäkäät kaikki tyhnni.

Ja että hän tulis wahvasti pyrkineeri sellaisesa
pyhyssä aikomisessa, karttaa hän kaikkia tilaa syn-
tin, niinkuin arvonaista helwetin owea, hän lukee
kaikki ne jotka vielä owat kääntymättä, ja elä-
wät joka pidiwäissäs synneissä, pirun haukutus lin-
nuiri, ja tulkij kormansa heidän puheessens, hän
uudista joka aamu Jumalista aikomustansa, wa-
rustaa itsens Christuren mielellä ja Hengellä,
hän tutkij jokapäiwä elämänsä, ja koettelee tar-
kasti omaa tuntoansa, että hän aikaisin tietäis
wikansa, ja niistä Jumalalta nöyrästi anteeri a-
nois, eikä hän myös wäsy sellaisesa harjoituressa,
joka ei tapahdu taistelemureta ja wastusta, waan
pitkittää rukourella ja aurihuutamisella ja pyrkii
alituiseesti täydellisemäksi tullayensa, ei hän koskaan
luule olewansa täydellisen, waan pyrkii aina tul-
layensa huraskaammaksi ja Jumalifemmaksi, samoten
eteen pantua määrää, sitä kallista tawarata, joka
Jumalan kutsumisen kautta ylhäältä Christuresa
Jesuresa ilmoitetaan. Phil. 3: 12, 14.

S. 47. Sellaista juttelemista myöden, taitaan
nyt se totinen parannus helposti tuta-koetellaas
itsiänne, Christittyini, jos sellainen autuas ja py-
hä muutos, on jo nosnut sydämeenne, tahtoonne,
mieleenne ja ajatustyinne, sanoihinne ja töihinne?
jos nyt sydämestänne wihaatte kaikkia syntiä,

ja ilman ulkokullaisuutta Jumalisuudellen olette antauneet? jos taidatte totuudella sanoa: Minä olin ennen häväisiä, wainoja, wäkiryynnäkön tekie (juomari, kaluni tuhlaaja, laiska, kiroilija, huorapalkkainen, ahnes, wäärä ihminen) Mutta minullen on laupias tapahtunut: 1 Tim. 1: 13. Minä olen pesty, minä olen pöhitetty, minä olen wanhurstaaksi tullut Herran Jesuren Nimen kautta, ja meidän Jumalamme Hengen kautta: 1 Cor. 6: 11. Minä olin ennen erywä lammas, wään nyt minä olen palautettu paimenen ja sieluni Pispantyö. 1 Pet. 2: 25. Perätkäät mitä ennen tätä ja muutamia vuosia sitten, tapananne oli, ja kuinga teiltä oli tavallista käyttdä teitänne Jumalata ja lähimmäistänne kohtaan? olitte, mitämmax, antauneet jokapäiwäiseen juopumiseen, ei pidin sitä ensingään syntinä, eli jos ollarensa, sangen piennenä; kiroilla ja kewiämielisesti wainoa, se oli teistä wdhäistä, olitte mitämmax riitaiset antaantuneet kiukkuun, wihaan ja sopimattomuuteen; Se olitte totuttaneet suunne Christittömään ja pahentawaiseen leikkijä ja pilkkamiiseen; ette ensingään ujostelleet sortaaxenne ja pettäxenne lähimmäistänne kaupasa ja käytöressä; ei se mitään tunnoellenne kdynyt, että te sunnuntaina Jumalan palveluren laiminlyömisellä ajoitte asfareitänne ja himojanne; olitte, armaamata, Jumalan Pyhän Ennan pilkkajat ja wdnkatsijat; te mennitte Nipillen ilman katumusta ja hullisuutta ja lupaisitte hurstaammoxi tulla ja parata elämänne, joka toki ei koskaan sydämmenne totista ja lujaa hangeetta ollutkaan j. n. e. Waan kuinga nyt on laitänne? Taidatteko sydämmestä ja totuudella sanoa: Sellainen tosin olen minä, sen pahempi ollut, mutta nyt, Jumalallen kiitos! en ole enää? Wai olletteko wäldkin samanlaiset kuin aiakin olleet olette? Se olitte juomarit, ja

olette vieläkin, te olette kiroilijat ja olette vielä-
 kin, täynnä vihaa ja katkerutta lähimmäisellen-
 ne, ja ei vieläkään toisiin, te kävitte kirkkoa, Ju-
 malan Sanaa sydämmellenne panemata, sen teet-
 te nytkin, te kävitte Nipillen ja Herran pyhäl-
 len pöydellen, eikä toki ollut tottuuttannekaan
 tahtowanne antaa teidänne Christuxellen Wapah-
 tajassenne, uskosa ja pyhästä kuuliaisuudesta, ja niin
 se on vieläkin; ajattelette kuitengin parannuyen-
 zo tehnehenne, ja luulettaa itsiänne sellaisesa tila-
 sa autuaari tulewanne? O! teidänne sowaistut
 ihmiset! O! teidänne eytetyt sydämmet! Kuka
 teitä kuitengin on wimmannut? Kuka piru on
 luulettanut teitä sellaisesta parannuksesta? Minä
 sanon teillen totuuden Jumalan edessä Christuxes-
 sa Jesuxessa: Teidän pitää tulemaan toisixi ih-
 misixi, uusixi luondokappaleixi Christuxessa, muu-
 toin ette itänänns näe Jumalan waltakunda!
 Teidän pitää herkiemän pahudesta, ja oppiman
 hywää tekemään, muutoin on kaikki parannuyen-
 ne ja Nipinne hukasa. Alkäänt antako satanan
 huimata teidänne jollakulla hullulla luulolla! Al-
 käänt antako uskottaa teidänne, taitawanne elin-
 lautenne käydä helwetin tietä, ja kuitengin lo-
 pulla erinomaifeta waiwata tehdä parannussa,
 ja tulla taiwaaseen, taitawanne tehdä parannusta,
 ja yhtä hywin pitkittää tavallisissa synneisänne;
 Tämä on pirun Ewangeliumia, jota katumatto-
 mat uskowat, ja langewat siltä helwetijn. Ei
 uutta kuuliaisuutta, sanoo yri Jumalata pelkää-
 wäinen Opettaja, eikä rakkauden hywiä töitä,
 millään muotoa yidä eroitettaman ja ulossuljet-
 taman, Christillisestä parannuksesta, ja, se on toti-
 nen tosi, jollei totinen elämän muutos, uusi kuu-
 liaisuus ja Jumalinen waellus, osota itsensä ihmi-
 sesä, niin hänestä taitaan sanoa: ettei hän itänänns
 ole jotaluta oisijata parannusta tehnyt, waan on

paha teeskeliä, täynnäns pahutta ja uskottomutta Jumalata ja ihmisiä kohtaan. Ja toinen sanoo: joka ylönskatsoo, wähenetelee, kounistelee, peittää ja puoltaa syntiansä, joka myös synneisä omaatuntoa vastaan pitkittää ja edespäin pyrkii; huwittelee niistä, etsii ja vastaan ottaa tilaa niihin, ja niistä sillä lailla ilman kaikkia Jumalan pelkoa, ehdolla lisää, ei hänessä taida suingaan totista parannusta olla.

S. 48. Sentähden, o ihminen! pida se Jumalan armona ja yhtenä osana pitkämielisydestäns ja lemmeistäns, että tätä vielä kuulet ja luet. Ei se wanhurikas Jumala olisi sinullen tehnyt yhtäkään wäärystä, ehkä hän jo kauwan sitten, olisi sinun duominnut, niinkuin wihdoingin, ja ylöns antanut sinun isankaikkiseen kadotukseen; Mutta Puoltajas ja Wälimehes Jesuren pyhä Esirukous, on sen estänyt, ja nyt pidetään armon owi vielä auki sinullen, vielä tänäpänä saarnataan sinullen parannusta ja syntein anteesta mista Jesuren Christuren Nimeen; näin sanoo se armollinen ja laupias Jumala; kääntäköt teitänne minun tygöni kaikesta sydämmestänne! Mikis tahdot uppiniskaisesti juosta helwettiin? Mikis tahdot pidemmältä uskoa sitä suurta washetteliarta ja ihmisten wihamiestä, ja ylönskatsoa Jumaläs anomusta, neuwoa ja waroitusta? Katso jossas taaskin, annat tämän, juttelemyen parannuksesta ja sen oikiasta laadusta, niinkuin monta muuta saarnaa tuuleen mennä, niin pitää duomios oleman sitä raskaaman ja kadotuses sitä suuremman! jos sinä et sitä wähemmen, pitkität tawallisissa synneisäs, ja sen siwusa kuitengin toiwot autuutta, niins häpiällisesti peittäet itses, ja hukkaat autuutes ehdollisesti. Nijn tee nyt se päätös sen ristinnaulitun Jesuren Christuren Nimeen, joka sielus Jumalallisella werellänsä niin kallissi lu-

nastanut on, että kaikista sydämmestä tahdot kääntä itses synnistä, ja Jumalan tykö. Teetköös nyt näin, niin toivotan sinullen sydämmeni sisimmästä pohjasta Pyhän Hengen voimallista apua ja seisowaisuutta, ja wakuutan sinua Christuren puolesta Jumalan armosta ja Jesuren Christuren osallisuudesta autuudeks: Mutta jos joku on, joka tätä kuulee, lukee eikä lukua pidä, ajattelee myös pitkittäärensä ulkokuullaisuudesans, suruttomuudesans ja pahuudesans, hänen pitää tietämän, että Jumalan armottomuus ja wiha pysyy hänen päälläns, ettei hänellä ole yhtään osaa Christuren ansiosta, wanhurskaudesans ja autuudesans. Minä otan tänäpäinä taiwan ja maan (ja teidän omantuntonne, kuolemattoman kallihin sielunne, josta tee huolettomat olette) todistajaksi päällenne, minä olen asettanut eteenne, elämän ja kuoleman, siunauren ja kirouren, minä olen tarinnut teillen elämätä ja siunausta, ja uskollisesti waroittanut teitä kuolemasta ja kirourestä, walitkaat toki elämä ja siunaus! Mutta niihin ette parannureta ja kääntymätä joudu; sentähden kääntäkää teitänne, niin tee saatte elä.

4. Syödytys.

S. 49. Päädyxi tähty juttelemamme, niillen katuwaissillen syntisillen lohduituxeri, jotka usein joutuwat niihin murhellisiin ajaturijn juuri, kuin ei heidän parannurensa olisi totista. Usein hawaitaan, että monta Christillistä sydäntä, kuin he kuulewat oikiasta parannuresta ja oikiasta katumuresta synnin yli, kuin heillen jutellaan, kuinga syhän parannuresta tulee särjetyxi, muserretuxeri, rikotuxeri, kuinga se suru joka Jumalan mielen jälkeen on, tungee ytimen ja luiden läpitse, ja luettuansa katuwaisten monista kynnelistä, ja suuresta murheesta, joka pyhästä Raamatusta eteen asetetaan, luulettawat he itsens ei olewans oifein

kein kääntyneet, ja että parannuksensa lienee wäärä ja petollinen. Ach! sanoo moni murhellinen ihminen, mikä on minun murheni syntini syyteen? Kuinga pieni on se kipu; jonga sydämmeni tuntee, mun suuren pahantekoni kohdalla? Ei se kowa surutoin, jumalatoin sodan vielä pelkää Jumalan palawata wihaa, eikä taida vielä tunnuksella waaraansa ja hätäänsä, eikä tahdo kynnnelehdään laillen juosta, samoin kuin rukouksin ei ole niin harrasta ja pyritöistä kuin oleman pitäis, i. n. e. sentähden puuttu minulta vielä parannus, ja kaikki Ripittämiseni ja rukoukseni on turhaa. Näitä kohdellayemme pitää waarin otettaman, sen oleman katuwaiisten sydänten ja Jumalan lasten oikiata tapaa, ettei he kelpaa itsellensä, ja Jumalaisuuden harjoturesta harwoin ittellensä kylli tekewät. Sillä koska he ovat paremmin tunnukselleet synnin kauhistuksen kuin muut, ja juurta jahkaamin, ymmärtäwät inhimillisen sydämmen syvän turmeluksen, niin, heidän ajattelens, ei kaikken meren westä kestä sitä wiruttamaan, ja kaikki heidän katumyksen ja murhensa ei näytä sitä vastaan mirikään. Sentähden ei he tiedä, kuinga he kylli nöyryntäisit, itsensä Jumalan edessä, ja kuinga he kyllä todistaisit sydämmelliestä pahastumiseitansa syntiin, jolla hän on wihotettu; he toiwottawat että heidän silmänsä olisit kynnneelten lähteet, että he yöllä ja päivällä itkisit syntiänsä, he wihaawat sydäntänsä, perisonin ja kansasyntyneen kangeutensa tähden, ja toiwottawat, että se kappaleiri rewitäisijn ja perätorikotaisijn, että se toki wihdoin heittäis kawalutensa ja antaannuis Jumalan pyhän kuuliaisuteen. Ne ovat rakkaimat orat jotka runsainta hedelmätä kantawat, täysimmät tehläpääät enämin maahan notkistuwat, ja kaikkein suurimmat pyhät, walittawat kaikkein enimmästi pyhyttömyyt.

myyttäns ja wajakuttansa, heidän katumurens ja parannurens ei ole heistä kelmollista, uskonsa ja elämänsä ei tydytä heitä; ei he luule vielä jotain olewansa, waan tahtowat ja pitää wasta tulewansa. Sellaiset ihmiset ovat onnellisessa tilassa, ja olis toivotettawata, että kaikki jotka parannusta tarwitsewat, olisit ensin tulleet niin kauwas. Joka enimmin itsiäns moittii, se parahite Jumalallen kelpaa; se wiheliäisen sydämensä, on rakkahin Jumalallen; se joka on juuri sydämmellisesti surua pitävä totisesta parannuresta, joka murhetti syntiänsä, joka walittaa sydämmensä kowuutta, joka kauhistuu syntejäänsä, joka sitä murehtii; ettei hän ole kyllä murhellinen pahaintekoisensa ylitse, joka olestelee jokapäiwäisessä taistelemuressa oman syntisen sydämmensä kansa, se on jo parannuren ja armon tilassa, eikä ole Jumalan Hengen woinata tullut sellaisillen ajatuksillen; sillä samalla kuin hän pitää ittensä ja oman tekonsa mitätöinnä, niin haluaa hän sitä enemmän Jumalan armoa, ja tunnustaa sen olewan kaikki toynni. Se hywä tahto kelpaa Jumalallen, jos se ainoastans on wakaa, ja niin suuren, kuin me mielelläm tahtoissimme, katumuremme ja parannuremme, uskomme ja Jumalasuutemme olewan, niin suuret ovat ne Jumalan edesä, kuin me Christuren, ainoan wälimiehemme ja puoltajamme kautta, asiatamme ajamme hänen kansans; kaikki se, kuin Jesuren Christuren haawain kautta tulee Jumalan tykö, se on suurta, jos ei se enämpätä olisi kuin yksi ainoa huokaus, ja wiheliäisen sydämme pienin itäwödiminen.

S. 50. Mielestä pitää myös hywin vielä laiwammalta pidettämän, että katuwaisen syntisen pitää tosin samooman, että hän juuri suurella ja wakaalla murhella katuis ja walittais syntejäänsä,

sä, mutta sen siwusa pitää tietämänsä, että o-
 stin, niinkuin koko Christillisytemme, niin myös
 katumuremme ja murehemme synnin ylitse on
 wajakata, ja emme ikänäns jara siibenasti, että
 niiltä olis joku tasaisuus, ja sama mitta kuin pa-
 hoilla teoillamme; eikä myös Jumala arwaa
 niittä tähdellisydestänsä waan totuudestaan.
 Ja taitaan kyllä tähän sowittaa Dawidin sanat,
 joka sanoo: Minä tiedän Jumalani, sinun koet-
 telewan sydämmen, ja yrikertaisuuden otollisen
 olewan. 1 Nika kirj. 29: 17. Niitä khyneleitä
 joita me wuodatamme syntiemme ylitse, ei arwa-
 ta paljoudeltansa ja lugultansa, mutta sydämmel-
 tä, jolta he kuohuwat. Ostitin, että me saam-
 me syntimme anteeksi, ei suuren eli wähäisen ka-
 tumuremme tähden, ei monien eli harwain khy-
 nelittemme wuori, mutta palkasti Jesuxen Chri-
 stuxen pyhän Weren ja Ansson tähden, se on se
 raha, joka kaikki tekee kelpaawari. Surulla
 synnin yli, jos se totinen on, on suuri hyödy-
 tyrensä, ja tekee sydämmen soweliaksi, vastaan
 ottamaan Christuxen Werta; waan ei se ansaitse
 eikä kartuta Jumalan armoa, eikä sittekkään eh-
 kää hän olis aiwan niin suuri, kuin hän ikänäns
 olla taitaa. Sentähden pitää tässä hywin waro-
 taman, ettei joku salainen Phariseellinen luulo
 samalla sisällä luikahtaisi, juuri kuin taitaisi-
 me ja tähtyisimme itte palkita synteimme tähden,
 ja töilläwme joutua niiden anteeksi saamiseen.
 Meidän pitää niin mieleemme johdattaman syn-
 tiämme ja niittä murhettiman, ettemme kadota
 synnin korjaajata Christusta Jesusta sydämme-
 stämme ja sielmistämme. Murehella synnin yli,
 taitaan myös syntiä tehdä, nimittäin: kuin eni-
 mäxi murehditaan, ja synti Jumalan armoa suu-
 remmäxi luetaan, antautaan kowin suureen mur-
 heeseen ja kadotetaan uskallurensa Jumalaan

Christuresta Jesuresta. Kuin ei satana taida pö-
 tää ihmistä, suruttomuudesta ja katumattomuus-
 desta, ahkeroitse hän, ihmisen parannustansa al-
 kaisa, syöstäärensä häntä enimmäxi suureen mur-
 heeseen ja warsin epäillyseen. Se murhellinen
 omatunto, sanoo Herr Lutherus kurkistelee kaik-
 tia murhellisia kauhistawia hirmuisia esimerkejä,
 julmia kuolemaan kurvauria, toimituksia, tekoja
 ja sanoja, joilla Jumalan wihaa kostoja ja ran-
 gaistusta kurvallaan ja kofotetaan, jotka satana
 silmän räpäyessä, niinkuin hän osotti Christusel-
 len kaiken mailman waltakunnat, silmiin asettoa,
 ja käsittää ja piritöyellä jäsälän sulkee omantun-
 non. Edsä on nyt tarpeellista, ajallans perätä,
 sitä ristinnaulittua Christusta jonga ainoa kuwa,
 taita tarkotta, kaikki pirun kummituret ja hirmui-
 set kuwat. Ei pida sentähden Christityn ajatte-
 leman, alinomaa tähtöwänsä pitkittää murehti-
 masa, ja aina subdattomasti suremasa ja ettei
 muutoin parannurensa olewan yrittötistä; waan
 hänen pitää tekemään katumurensa subdalliseri
 uskolla, ja niin murhettiman synnin ylitse ettei
 hän kadota iloansa Christuresta, eikä myös pettä-
 jän Judayen kansa, langeisi iädiiseen murheeseen.
 Siinä on kyllä, kuin murehemme synnin yli, on
 wilpitöintä, kuin synti on meistä karwasta, ja
 Kristus yrinänsä makia; josa Herran Jesuren
 ja kaikiin anjionsa korkiasa armosa pitäminen ja
 luottamuus siihen, seuraas, siinä on katumus teh-
 nyt työnsä, emmekä endä tarwitte olla surulli-
 set, oliko hän ollut suuri eli wähänen.

§. 51. Niin todistawat kans pyhän Raama-
 tun esimerkit, ettei mures synnin ylitse ole ollut
 kaikilla katuwaisilla yhtä suuri; elikkei ainakaan
 osottanut itsensä yhtämittaisna. Kolla minä löy-
 dän Dawidin kirjoittawan murhestansa sangen
 perättäwillä sanoilla, Ps. 38: 4, 5. 51: 10, 19. et-
 tä

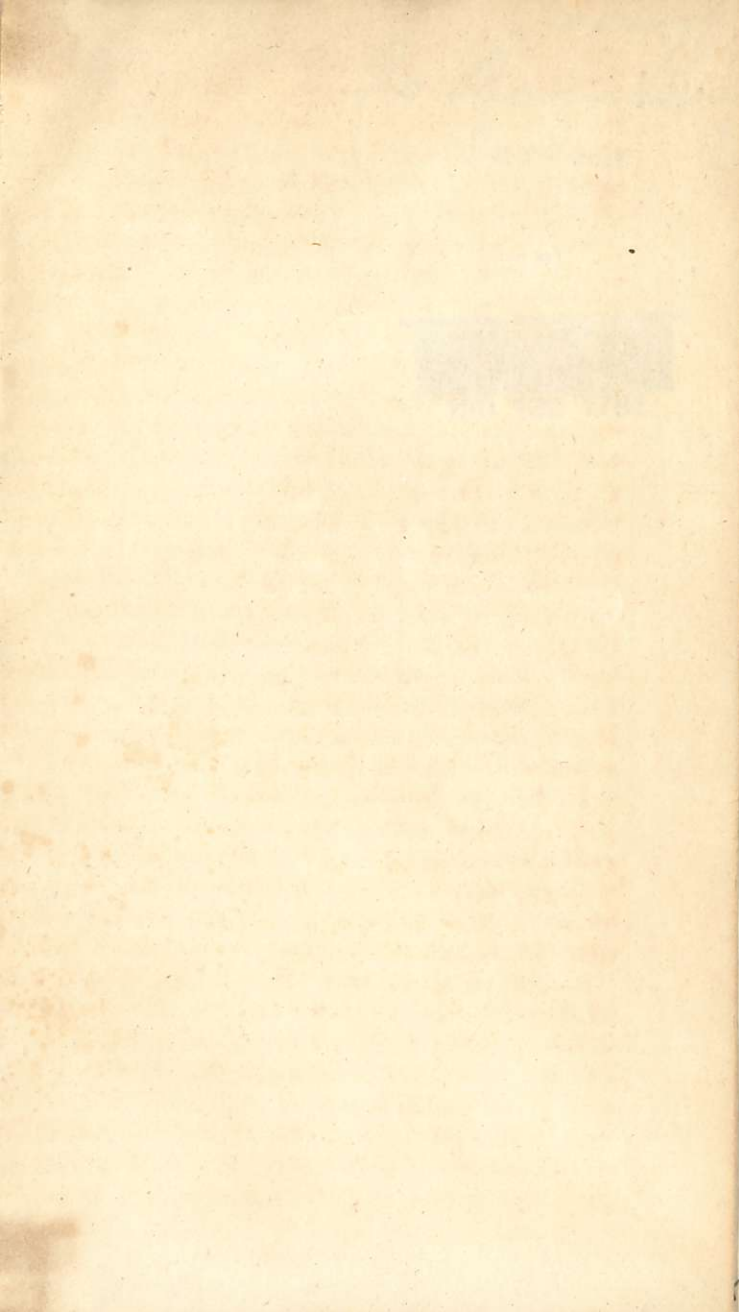
tä Manasse rukoili sydämmellisimmäksi ja mo-
 nenkertaisesti syntiensä anteeri saamista, 2. Aika
 Kirj. 33: 12, 19. että Petari itki katkerasti kieltä-
 mistänsä ja kowaa langeemustansa, Matth. 26: 75.
 että katuwainen syntinen waimoo, makais Jes-
 suksen jalwoisa, ja wuodatti niin monta kynneltä,
 että hän kyllä taisi pestä niitä niillä; waan mind
 löhdän myös, Aaronin raskaasti langenneen, suo-
 stumisella kansan epäjumaluuteen, ja auttamisella
 siihen kullaisen wasikan tekemisellä ja nostamis-
 sella, 2 Mos. Kirj. 32: 2 §. josta kans Herra niin
 suuresti wihastui, että hän tahtoi hukuttaa hän-
 tä, jollei Moses olisi rukoillut hänen edestäns,
 5 Mos. Kirj. 9: 20. mutta ei Kaamattu ole jättä-
 nyt jotakuta erityistä juttelemusta, hänen katu-
 murestans ja parannurestansa; ei niinkuin ei
 hän olisi sydämmellisesti katunut ja anteeri ano-
 nut langeemustansa, waan arwattaawasti, ettei
 hänen katumurens ja parannurens ollut niin
 waarinotettava ja silminnähtävä ihmisillen, kuin
 muiden. Uudessa Testamentissa asettaa Wapah-
 tajaamme eteemme sen katuwaisen Publikanin, jo-
 ka ylösmeni Tempelijn rukoilemaan, seisoi kauka-
 na, ei tahtonut silmiäns nostaa taiwaseen päin,
 löi rintohinsa ja sanoi: Jumala armahda minun
 syntisen pädäleni! Luc. 18: 10, 13. Zacheyella,
 joka petoyella ja wdärnydellä oli rikastunut, oli se
 armo, että Herra meni hänen huoneeseensa, kuin
 hän halais nähdä häntä; ja tarjottuansa katuwai-
 sesta sydämmestä, tahtowansa antaa puolen o-
 maisuudestans waiwaisillen, ja jos hän iongun
 pettänyt oli nelinkertaisesti siaan, julisti Wapah-
 taja hänen uskolliseksi Abrahamin ja Jumalan
 lapseri. Luc. 19: 1-10. Se halwattu makais
 wuoteesa, ja oli tosin, josta ei epäillä, sydämme,
 säns hämmästynyt ja murhellinen synneistänsä,
 ja walitti niitä huokauyilla, jostakusta erinomai-
 sesti

sesti ulkonaisesta katumyönsä merkistä ei puhuta kuitengaan, niinkuin waikeroimisestans ja itku-
stans ic. Ja yhtä hywin, uskotti se rakas Ba-
paptaja häntä lohdullisesti: ole hyväks turwas
poikani, syntis annetaan sinulle anteeri. Matth.
9: 2. On myös sen katuwaisen Ryövärin esi-
merkki tuttua: Joka nöyrän syntiensä tunnon ja
todistetun uskalluksensa päällen Jesukseen, joka hä-
nen kansans riippui rissillä, sai kohta wakuu-
tusen Jumalan armosta ja autuudesta. Luc. 23:
40. En minä tätä sanoo, tehdäyeni katumatto-
mia ja huolimattomia suuruttomari, mutta loh-
duttaayeni murhelliä syntiensä ylitse, peliästy-
neitä syntisiä; engä myös sanoo, niitten jälkim-
mäisten mureheta ja syntiänsä tuntemata saane-
hen niistä anteeri, waan ainoastans, että heidän
murhensa on kyllä ollut wakainen, sydämmelli-
nen ja suuri, ei kuitengan niin suuren kuin edel-
listen, elikkä, ei ainakaan osottaneen itensä niin
monilla kynnemillä, murhe kuuroilla, rukouyil-
la, huokauyilla ja walituyella, ehkä he tosin o-
wat saaneet syntiänsä anteeri niin hywin kuin ne
toisetkin, josta on selwä, sen annettawan katu-
waisillen ei murehen suurutta myöden, waan
sulasta armosta Christuyen tähden. On siis wel-
wollisuutemme, sydämmellisesti rukouyaremme Ju-
malalta särjettyä ja muserrettua sydäntä, syn-
tiemme juuritain tuntemista, ja sitä murhetta,
joka on Jumalan mieleen, ja matkaan saattaa
parannuyen autuudeyi; jota ei kaduta, waan et-
tä me auyemhuudamme häntä totifesta uskosta
Christuyen päällen, ja ettemme niin palson etk
parannuyemme kelmollisuutta sijnä edellisessä kuin
tästä jälkimmäisessä.

S. 52. Pädtoeyi pitää myös tämä waarijn
otettaman että parannuyen uskollisuus tutaan pa-
rahiten! hedelmistänsä, ei sitä taita niin hywin ja
to,

toteen koeteltaa aluultansa, kuin lopultansa; kuin katumuksesta putkahtaa pyhä wiha jokaitseen syntiin, ja uskosta poha ja wahwa aikoimus palwelemaan Jumalata pyhydes ja wanhurskaudes, niin myös ahkerus ja kiwkaus sellaisia täyttämään, niin ei enää tarwitte epäillä parannuksen totuudesta. Tuska pelko, hämmästyks ja murhe taitawat myös jorikuri ajari löytyä ulkokullaisissa, ja koettelemuus todistaa, satanan matkaan saattawan monesa katumattomasa ihmisesä petolliset uskon ja wilpillisen wakuutuyen Jumalan armosta, mutta kuin sydän uudistetaan, se nuria tahto taittu, sitä ennen rakastettua syntiä kirotaan, ja warsin Jumalainen ahkerus hawaitaan Jumalata palwelemaan ja Herraa Jesusta seuraamaan, niin on selwä, että ihminen Jumalan armolta ja Hengeltä on totisesti kädty, ja että nurehensa synnin ylitse ja ilonsa Christuresta ja hänen wanhurskaudestansa on ollut wilpitointa. Jos fas nyt Christillinen sydämmeni, hawaitset itesäs sellaisen autuan muutuyen, jos kaikki synnit owat sinullen tulleet katkerayi ja kauhistuyeyi, jos sinulla on halu Jumalan käskyhin ja olet pääsnänsä päättänyt ja alkanut niissä waeltamaan, ilman ulkokullaisuutta, niin ei tosin se ole syi, jonga tähden syntis anteeri annetaan, mutta kuitengin totinen merkki, että katumus jo uskos on waikeista, ja että, niin tottaa olet saanut sen, jota sydämmellisesti etsit ja anot Jumalalta, nimittäin syntis anteeri. Jumala lohduuttakoon ja wahwistakoon kaikkia murhellisia ja oikein katuwaisia, mutta hämmästyttäköön ja huonontakoon kaikkia katumattomia, ja satanalta petollisilla luuletamisilla wietellyitä sydämmitä, niin owat molemmat autetut! Hänellen olkoon kunnia seurakunnasa, joka on Christuresa Jesuresa kaikkien aikoihin, ijankaikkisuudesta ijankaikkisuteen,
Amen!

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

28

316.VII.97
Ro. Saarnakirj.
Scriver

KANSALLISKIRJASTO-KANSALLISKOKOELMA

120 102 1781

EX

